

ISSN 1331-226X Godina XLIV. br. 12 - Prosinac 2008.

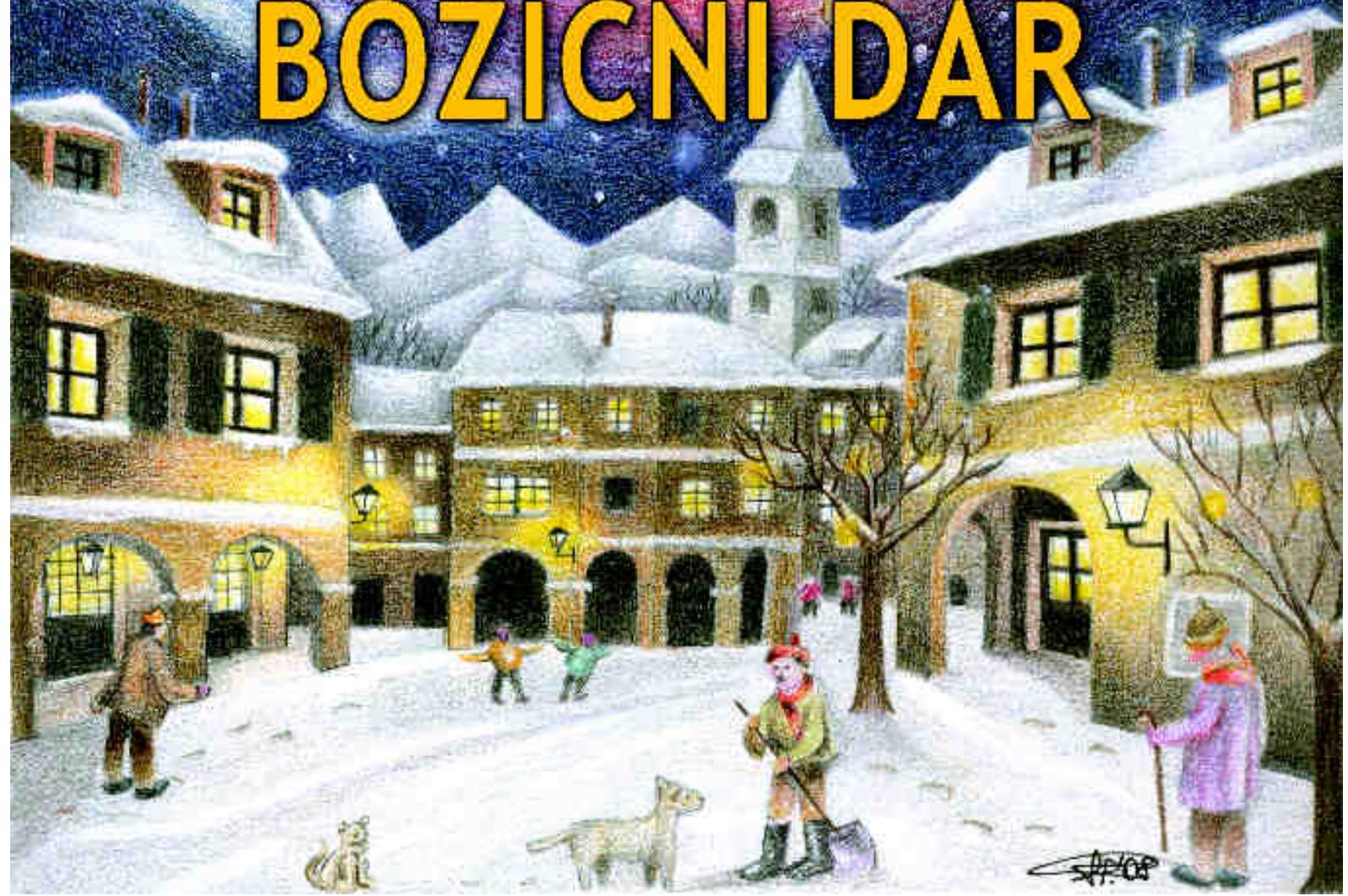
Cijena 15 kn

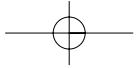
Novi svijet

Nazaretska
obitelj

Sinoda biskupa
Riječi života

BOŽIĆNI DAR

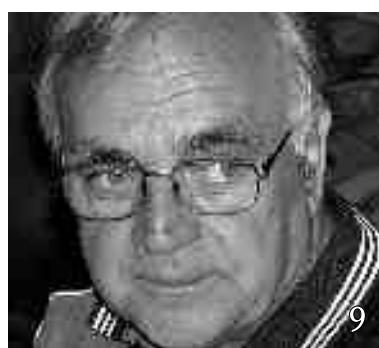

SADRŽAJ

Naslovica:
Božić je dar
Božje ljubavi
čovječanstvu
(autor: Paolo
Palmarini)

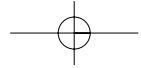

3 KOMENTAR
Božićni dar	14 DOGAĐAJ
Riječi života	28 RAZGOVORI
Kako Crkva gleda na
civilni brak
Blagdan darivanja
Stigao je Božić
Opasno nezadovoljstvo
4 IZ ŽIVOTA
Nakana i smisao	18 KULTURA JEDINSTVA
Iz života ćemo razumjeti / 2	30 INTERVJU
Za dobru maneštru
ne treba puno soli
5 RIJEČ ŽIVOTA
Zrakom sunca	20 EKUMENIZAM
Bratsko zajedništvo
kršćanskih poglavara	33 UKRATKO
Obitelj i novi naraštaji
6 CHIARA
Obitelj i ljubav	22 PEDAGOGIJA
ZAJEDNIŠTVA
Prostori dijaloga	35 CRTICE
IZ SVAKODNEVICE
Čovjek i dobro
9 OBLJETNICA
Dodirnuo sam san	24 BOŽIĆNA PRIČA
Suze za kralja	36 IZ PRIRODE
I kamen razmišlja
12 U DUBINU
Nazaretska obitelj	26 BOŽIĆ
Zvijezde nad štalama	

Mjesečnik Pokreta fokolar
Godina XLIV br. 12 prosinac 2008.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 270033; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr. **Izdavač i nakladnik:** Djelo Marijino - Pokret fokolar; **Glavna urednica:** Đina Perkov; **Uredničko vijeće:** Đina Perkov, Sonja Eterović, Ivana Cvetković, Zdenko Horvat, Bartolomej Zielinski; **Grafički urednik:** Bartolomej Zielinski; **Suradnici:** Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević, Josip Buljan, Zdravko Tišljar, Divna Bajkuša, Mirta Vranko; **Tisk:** FEROPROMS d.o.o., Zagreb. **Godišnja pretplata** 150 KN, donatorska 300 KN, za Europu: 33 EUR. Za kontinentale: 55 USD. Pojedinačni broj 15 KN. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolar broj 2360000-1101456527. Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi na gornjem lijevom uglu naljepnice sa adresom. Novi preplatnici koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. **Devizni račun:** PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

**Tiskanje ovog
broja započeto je
22.11.2008.**

KOMENTAR

BOŽIĆNI dar

**Đina
Perkov**

Preurani ukrasi u našim gradovima i trgovinama i ove su godine navijestili približavanje Božića. I kao da su nas zatekli, jer su u toplim a ponegdje i osunčanim jesenjim predvečerjima svjetlucavi ukrasi doista bili neobični.

No Božić dolazi i ljudi privlači ono što ovaj blagdan nosi sa sobom: posebno obiteljsko ozračje, božićna radost, briga za potrebe siromašnijih, polnoćka, ukrašeni izlozi, boje, pokloni, tajanstvena užurbanost ili pak dodatna zarada... Teško je zamisliti godinu bez Božića. I nemoguće ga je ukloniti, makar to neki i željeli. Zatekla nas je nedavno objavljena vijest da je Općinsko vijeće u Oxfordu odlučilo ukinuti sve što podsjeća na Božić, te sva slavlja od 25. prosinca i sljedećih dana uključiti u proslavu tzv. *blagdana zimskoga svjetla*, s ciljem da se ukloni pretjerana važnost koja se pridaje ovom velikom kršćanskom blagdanu na štetu drugih religija. Odras je to i obilježe aktualne sekularizacije, a znakovito je da su protiv općinske odluke odlučno ustali ne samo anglikanci i katolici, nego i Židovi i muslimani. Božić je i vrijeme darivanja, na što nas posljednjih godina globalizirano potrošačko društvo kroz medije uporno podsjeća. U trgovinama su već davno na

raspolaganju najrazličitiji božićni pokloni za drage nam osobe. Plitki džep većine Hrvata koji k tome u ovoj općoj finansijskoj krizi trebaju dodatno 'stegnuti remen' neće dopuštati velike izdatke. Ipak se u obiteljima pravi spisak osoba kojima ne možemo a da nešto ne poklonimo. Za Božić se obično ne štedi, barem ne na onom najosnovnijem, pa će se na stolu većine naših obitelji naći tradicionalna i druga jela i kolači.

Sve je to mješavina iskrenosti i ispravnosti, potrošačkog duha ali i želje za istinskim odnosima; napasti rasipanja, ali i želje da se podijeli s drugima; želje za pravom radošću, a i za... lažnom. Božić se ponavlja i u ovom kompleksnom društvu koje živi iznad vlastitih mogućnosti te tvrdoglavu nastavlja vjerovati da je sreća u obilju.

Božićna poruka ne stvara buku, ali uporno i postojano ostaje uvijek nova i uvijek ista. Uvijek će netko pričati djeci i velikima da Božić znači dar ljubavi Boga čovječanstvu u Isusu, djetešcu od Marije rođenom u siromaštvu betlehemske štalice. To je dar u najvišem smislu, poklon Kralja kraljevstva ljubavi njegovoj djeci.

Iz one gole spilje svima nam zrači smisao naše ovozemaljske životne pustolovine, smisao

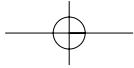
naših čina i naših odnosa: biti dar darivajući poklone; biti ljubav, suošćanje i dobrota u činu poklanjanja. Biti dar ne poklanjavajući predmete nego sami sebe u jednostavnosti i u radosti, uz osmijeh, uz poziv, uz riječ, uz trenutak proveden zajedno.

**Božić znači dar ljubavi Boga
čovječanstvu u Isusu,
djetešcu od Marije rođenom
u siromaštvu betlehemske štalice**

Ti darovi ne koštaju nas novca nego napora (i zato su dragocjeniji!) da izademo iz sebe te krenemo prema drugome, onako kako se Riječ 'opljenila' od svoga božanstva da bi postala Čovjekom i došla prebivati među nas, s nama, postavši jednim od nas; da bi nam svojim riječima i životom rekla da smo djeca Oca a ne siročad, slobodni a ne robovi.

I zato neka se gradovi zađenu u svjetlo, a domovi u glasove i zvukove! Neka crkve budu prepune ljudi i neka odjekuju pjesmom, a zvona neka radosno zvone jer rodio se Emanuel, Bog s nama.

IZ ŽIVOTA

NAKANA I SMISAO

Sjećam se vremena kad sam kao hrvatski vojnik odlazeći na ratište svaki put improvizirao prijevoz. Nije bilo redovitih linija prema Dubrovniku, pa sam obično stopirao. Jedno iskustvo je bilo osobito, jer tada donesoh odluku koja se reflektira na mnoge situacije.

Dugo sam stajao ispružene ruke, ali prijevoz nisam ishodio. Tada na cestu dolaze tri privlačne djevojke i staju podalje od mene. Prvo vozilo koje je naišlo, prima te putnice, a ja i dalje ostajem na cesti. Uhvatila me noć i vrlo kasno sam stigao kući. Odlučih gledati na stvarnost iz novog kuta i moji rezoni bivaju

Jednu večer u Splitu, ispred HNK, susretoh gospodu koja prosi. Nisam imao baš ništa što bih joj udijelio. Stao sam i pružio ruku dotaknuvši joj rame. Bilo mi je na umu da tako susrećem Isusa.

Upitah: „Je li vam hladno?“ Iznenadena, podiže glavu, kao da izlazi iz svoga svijeta? Pogled koji je podigla ta pogurena starica, oslonjena na štaku, posta nezaboravan.

Na hladnoću se osvrnula, tek usput, kao sastavni dio njene svakodnevnice.

Drugi put kad, se nađoh u Splitu, smjerno podoh tamo, nadajući se susretu. Ruka u

ali se pitah je li to iskreno, ili me vodi oholost? Kako god, ona je bila na dobitku, kao i ja, ali na drugi način.

Kad sam sljedeći put došao u Split, bio sam u velikoj žurbi. Tražio sam neophodnu, stručnu knjigu, ali rijetku, pa sam obišao sve knjižare. Susreo sam rođaka i zamolio da me ispriča i malo sačeka, dok se vratim iz knjižare. Dugo se nismo sreli, pa je strpljivo zaustavio svoju obitelj ispred jednog restorana i čekao moj povratak.

Idući prema knjižari sretoh i onu gospodu koja je u meni već vidjela oslonac. Zamolila je pomoći do samoposluge i usput se žalila na bolesne kukove. Sporo je hodala pridržavajući se za mene, koji sam joj susretljivo ponio stvari.

S povjerenjem je ispričala svoje probleme, a ja sam se pitao hoću li zakasniti u knjižaru? U Split ne dolazim često, pa sam si predbacivao da sam možda došao uzalud?

Jesam li nemaran prema rođaku?

Je li tada moja misija bila da pomognem njoj, a ostalo sekundarno? Rojile su se dvojbe.

Zaista nije lako odvažiti se i napraviti iskorak iz klišaja, iskorak u plemenit čin. Sve je ispalo pomalo traljavo. Knjigu nisam našao. Nju sam ostavio u samoposluzi, a možda sam trebao ostati i poslije joj pomagati? Rođak me se načekao, a dok sam napokon stigao, dijete mu je zaspalo u naručju.

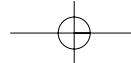
Ipak nakon vremenskog odmaka, sredenih dojmova, sjetim se bisera tog dana. Rođaka sam poslije još sretao, pa i knjigu sam već naručio, ali ponosim se da sam makar kratko bio ministrant ovoj ubogoj prosjakinji. Taj me čin izdiže iz sivila svakodnevnic u plavetnilo njenih očiju.

J. B. Kovačević

„nepredvidljivi“. Sada ja kao vozač, radije povezem starije čeljade. Rado i toplo pogledam prosjaka. Ali zaista pogledam čovjeka. Ne u ispruženu ruku, nego u oči.

džepu stiskala je novac koji sam joj naumio dati. Nađoh je kao da sam je i ostavio da čeka. Udijelih novac i odoh prepun sebe, kao da sam Majka Terezija,

RIJEČ ŽIVOTA

ZRAKOM sunca

Sjećaš se? Te riječi Isus upućuje Ocu na Maslinskoj gori. One daju smisao njevoj muci, iza koje slijedi uskršnjuće. One u svoj svojoj snazi izražavaju dramu što se odvija u Isusovoj duši. To unutrašnje razdiranje uzrokovano je dubokim optiranjem njegove ljudske naravi pred smrću koju želi Otac.

Ali Krist nije čekao taj dan da bi prilagodio svoju volju Očevoj. To je činio čitav život.

Ako se Krist tako ponašao, onda to mora biti i stav svakog kršćanina. I ti moraš ponavljati u svom životu:

"Ali ne moja volja, nego tvoja neka bude"

Možda do sada nisi mislio na to, iako si kršten, iako si sin Crkve.

Možda si shvatio ovu rečenicu kao izraz rezignacije, kao nešto što se kaže kad se ništa drugo ne može učiniti. Ali to nije njezino pravo tumačenje.

Poslušaj me! U životu možeš odabrati dva smjera: vršiti svoju volju ili se slobodno opredijeliti da vršiš volju Božju.

I imat ćeš dva iskustva. U prvom ćeš brzo doživjeti razočaranje, jer se želiš popeti na goru života svojim ograničenim idejama, svojim sredstvima, sitnim snovima, svojim snagama.

Iz toga će prije ili kasnije proizći doživljaj svakodnevne monotonije, dosade, sivila, nedovršenosti, a ponekad i očaja.

Iz toga će proizići jednoličan život, iako bi ti želio da bude raznolik; život koji te u dubini duše nikada neće zadovoljiti. Moraš to priznati, ne možeš nijekati.

Iz toga konačno proizlazi smrt koja ne ostavlja traga: pokoja suza, a za njom neumoljivo slijedi potpuni opći zaborav.

U drugom iskustvu i ti ponavljаш: **"Ali ne moja, nego tvoja volja neka bude."**

Gledaj: Bog je kao sunce. Iz sunca se šire mnoge zrake koje dopiru do svakog čovjeka. One su Božja volja nad čovjekom. Kršćanin i svaki čovjek dobre volje pozvan je ići prema suncu u svjetlu vlastite zrake, drugačije i odijeljene od svih drugih. I ispunit će prekrasan, poseban nacrt koji Bog ima nad njim.

Ako i ti to učiniš, osjetit ćeš se povučen u božansku avanturu koju nisi ni sanjao. Bit ćeš, istodobno sudionik i gledatelj nečeg velikog što Bog čini u tebi, a preko tebe u čovječanstvu.

Sve što ti se dogodi: боли i радости, среће и несреће, значајни догађaji (као што су успјеси или добитци, несреће или смрт dragih osoba), беззначајни догађaji (svakidašnji rad u kući, u uredu ili školi), sve, sve će poprimiti novo značenje jer ti je ponuđeno iz ruke Boga koji je Ljubav. On sve želi ili dopušta za tvoje dobro. Ako to isprva budeš prihvaćao samo vjerom, poslije ćeš očima duše vidjeti da zlatna nit povezuje događaje i stvari i sastavlja prekrasan vez: naum Božji nad tobom.

Možda te ovo privlači. Možda iškreno želiš dati najdublji smisao svom životu.

Onda slušaj. Reći će ti kada moraš vršiti volju Božju.

Promisi malo: prošlost je prošla i ne možeš je više vratiti. Ne preostaje ti drugo do prepustiti je milosrdju Božjem. Budućnosti još nema. Živjet ćeš je kad postane sadašnjost. U rukama ti je samo sadašnji trenutak. Upravo u njemu moraš pokušati ostvariti riječi:

"Ali ne moja, nego tvoja volja neka bude."

Kad putuješ – a i život je putovanje – sjediš mirno na svom sjedištu. Ne pada ti na pamet da hodaš gore-dolje po vagonu.

To bi činio onaj tko želi živjeti život sanjajući o budućnosti koje još nema ili razmišljajući o prošlosti koja se nikada neće vratiti.

"Ali ne moja volja, nego tvoja neka bude"

(Lk 22, 42)

Chiara
Lubich

Ne! Vrijeme teče samo po sebi. Trebamo stajati čvrsto u sadašnjosti i naš će se život ovdje na zemlji ispuniti.

Upitat ćeš me: ali kako razlikovati Božju volju od svoje?

U sadašnjem trenutku nije teško znati što je Božja volja. Pokazat će ti put. Osluškuj! U tebi postoji tih glas, koji si možda često gušio, pa je postao gotovo nezamjetljiv. Ali slušaj ga dobro: to je glas Božji¹. On ti govori da je vrijeme za učenje, ili da ljubiš onoga kome je potrebno, ili da radiš, ili prebrodiš jednu napast, da ispunиш svoju kršćansku ili građansku dužnost. On te poziva da slušaš onoga tko ti govori u Božje ime ili da se hrabro suočiš s teškim situacijama.

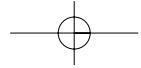
Slušaj, slušaj! Ne ušutkavaj taj glas! To je najveće blago koje imаш. Slijedi ga.

Tako ćeš, trenutak za trenutkom, sastaviti svoju životnu priču, istodobno ljudsku i božansku, jer je nastala u suradnji s Bogom. I vidjet ćeš čuda: vidjet ćeš što može učiniti Bog u jednoj osobi koja svim svojim životom kaže:

"Ali ne moja, nego tvoja volja neka bude."

(Objavljeno u mjesecniku Riječ života, 08/1978.)

1 Usp. Iv 18, 37; usp. Otk. 3, 20.

CHIARA

Chiara Lubich s nekoliko obitelji iz škole Loreto u Loppianu, gradiću Pokreta kod Firence

Nedo Pozzi

Iz Chiarine intuicije nastao je veliki pokret proširen po cijelome svijetu, početak inovativne obiteljske kulture

Chiara Lubich utemeljiteljica je kompleksnog djela. Njegovi su članovi osobe u djevičanstvu, laici, djeca, mladi, svećenici, redovnici, biskupi; u njemu postoje masovni pokreti, izdavačke kuće, gradići, škole, studijski centri, a obitelj je njegovo ozračje i model.

Nije slučajno da se prvi, još neodređen i neodrediv poziv dogodio u Loretu, u onom marijanskem svetištu koje se smatra prebivalištem jedne obitelji, u nazaretskoj kući. Tamo je Chiara 1939. osjetila da je pronašla svoj put; put koji

OBITELJ i ljubav

potom nije znala objasniti onome tko ju je upitao za razlog njezine sreće. Razumjet će to kasnije, kada dođe do izražaja stvarnost fokolara i njegova tajna – nadnaravno jedinstvo utjelovljeno u obiteljskom suživotu koji sačinjavaju osobe u djevičanstvu i vjenčani.

Chiara je voljela obitelj i razumjela je kao malo tko. Potjecala je iz 'normalne' obitelji. Otac joj je bio socijalist, a majka velika katolkinja. Imala je dvije sestre i starijeg brata, idealista koji je za vrijeme rata iz Katoličke akcije prešao u partizane i priključio se komunističkoj borbi. "Ali svi smo se jako voljeli – govorila je – i obitelj je uvek bila ujedinjena, obitelj je nadilazila sve."

Možda odatle i njezina navika da vodi dijalog s ljudima dru-

gačijih uvjerenja. Bit će joj spontano, gotovo po obiteljskoj 'krjeposti', ići ususret onome tko je drugaćiji, s otvorenosću prema svijetu u rasponu od 360 stupnjeva.

"Od samih početaka – reći će u jednom razgovoru 1960. – oko naše prve skupine bilo je vjenčanih koji su se, i neovisno od muža ili žene, osjećali privučeni potpuno darovati Bogu u ovom idealu, onako kako je to njihov položaj osoba u braku dopuštao".

Poznato je, naime, da u raj idemo sami, da tamo neće biti ni muža ni žene. Je li onda obitelj stvorena samo za ovaj svijet? "Ali – nastavila je Chiara – vrlo brzo smo vidjeli da Gospodin u naš Pokret poziva čitave obitelji. To je nešto doista

predivno!" Ova duhovnost odgovara na potrebe tate, mame, djeda, bake, malenog djeteta, dječaka. Ukratko, prikladna je za cijelu obitelj. "Uostalom – primijetila je Chiara – ostvarenje Isusove molitve 'Da svi budu jedno' ne može isključiti onu božansku instituciju koja je obitelj. Upravo je zato ona sastavni i vrlo važan dio Pokreta fokolarica čiji je cilj jedinstvo svih ljudi."

Susret s Iginom Giordanijem označit će temeljnu etapu za razvoj nauma Božjeg nad Pokretom fokolarica. Dio toga razvoja odnosiće se upravo na obitelj, gdje vjenčani fokolarini "ponekad zajedno a ponekad pojedinačno, mogu iz fokolarica crpsti i nositi u svijet poticaje za savršenstvom koji su mu najpotrebniji. Oni prenose vatriu ljubavi s jednoga pola na drugi, gradeći most nad svijetom", podsjetit će Giordani.

Godine 1964. Chiara će potvrditi tu sliku obitelji-fokolarica: "Takva obitelj pobuduje veliku privlačnost u svijetu, jer svijet traži upravo ova dva elementa: sreću u ljubavi. Te su obitelji čudesne, jer su u njima sakrament i narav u punoj

funkciji. Zato je to nešto predivno, što ja ne znam niti opisati."

Tri godine kasnije nalazimo se u međunarodnom gradiću svjedočanstva Loppianu kraj Firence, u prvoj školi za vjenčane fokolarine. U zoru 19. srpnja stiže telefonski poziv iz Centra Pokreta: Chiara nam se želi obratiti, ima nam reći nešto novo. Brzo smo se ukrcali u autobus i puni iščekivanja krenuli.

Chiara govori spontano, kao da je posve oslobodila srce. Gotovalo da nije sposobna suzdržati navještaj jednog novog koraka što su ga obitelji Pokreta pozvane napraviti. U glasu joj se razabire nadahnut i odlučan naglasak uteviljiteljice: "Mora nastati, i ja vam ga sada naviještam, pokret širokih razmjera u

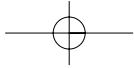
našem Djelu usmjeren svijetu obitelji, a sačinjavat će ga osobe u braku. Ovaj veliki pokret počivat će na vašim plećima i danas ćemo mi navijestiti da će se roditi!" Ali Chiara se ne zaustavlja na tome. Govori o obnovljenim obiteljima koje će biti rasadnik različitih poziva, nastat će škole za te vjenčane osobe, stalna škola – pojasnila je, gdje obitelji mogu doći na neko vrijeme na formaciju. Naviješta četu zaručnika koji će živjeti otkriće ljubavi kao dar Božji; za njih predviđa publikacije, glazbu, pjesme i svaku vrstu medija.

*Chiara ljubav
prema djeci uvijek
je bila poslovična.
Svaka je prigoda
bila dobra da ih
pozdravi s
ljubavlju –
uzvraćenom.*

*Spontani osmijeh
osvaja je
svakoga,
bez obzira na dob*

(3) arhiv familije Nuove

OBITELJ ILJUBAV

Familyfest, veliki događaj u kojem svakih dvanaest godina sudjeluje tisuće obitelji u cijelome svijetu. Familyfest 1993. putem mondovizije pratilo je više od 100 milijuna gledatelja, a prenosila ga je i Hrvatska televizija.

Giuseppe Distefano / arhiv Cn

Taj nas je proročki govor prikovoao uz stolce, ispunio nas božanskim, a istodobno i pitanjima i odgovornošću. Jer nakon što je nabrojila što treba učiniti, slijedili su križevi koje treba nositi: udovice i udovci, siročad, rastavljeni, razvedeni, svi likovi Boga koji je umro vapeći napuštenost. "Ovdje pred vama – zaključila je Chiara – čini mi se da vidim drugoga Isusa, Isusa koji gleda svijet i vidjevši mnoštvo, sažali mu se nad njim. Jer od sveg dijela svijeta ja sam vam na pleća stavila onaj najrazjedinjeniji, najsličniji Njemu napuštenom. Ali preko naših očiju sam Isus mora gledati to mnoštvo i pobuditi nastanak velikog pokreta, da to sažaljenje ne bi ostalo na osjećajima, nego da bi se pretvorilo u djela."

Prošlo je četrdeset godina i to se proroštvo malo po malo ostvaruje. Nove obitelji doista su veliki pokret proširen

posvuda. Gotovo da nema metropole u svijetu gdje nema skupine Novih obitelji. Organizirali su kongrese i tečajeve za formaciju, tri velika događaja nazvana Familyfest, koji su postali kultura i povijest u obiteljskom udruživanju. Ušli su u medije, utječali na politiku, sve više uspostavljaju dijalog sa suvremenim društvom i kulturom.

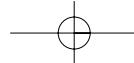
Pokrenuli su jaku inovacijsku akciju solidarnosti prema ugroženom djetinjstvu, akciju koja je kroz 25 godina aktivnosti pomogla u odrastanju 30 tisuća djece i njihovih obitelji usvajanjem na daljinu. Promoviraju i međunarodno usvajanje djece. Što je bilo predviđeno u onom proročkom govoru postaje stvarnost.

Ne sve, naravno! Chiarin žar prema obitelji završio je tako da je obuhvatio kulturnu i društvenu 'noć' obiteljske institucije, onu u kojoj živi

najrazumljeniji dio čovječanstva: sami, napušteni, udovci, rastavljeni, razvedeni. Upravo se tom velikom mnoštву (međunarodne statistike govore da se danas 80% obitelji povezuje s rastavom i razvodom) u posljednje vrijeme obraćaju Nove obitelji, a u srcu im plamti isti onaj Chiarin žar.

Na nedavno održanom susretu rastavljenih i nanovo vjenčanih sama Chiara je poslala svoju posljednju dirljivu poruku punu ljubavi. Znajući da će susret završiti biblijskim čitanjem i poljupcem križa, za tu im je prigodu poslala svoj osobni križ pred kojim je 7. prosinca 1943. bdjela cijelu noć, prije nego što je izgovorila svoje 'da' Bogu zauvijek.

To je gesta bezgranične ljubavi prema obitelji, znak nježnosti jedne majke koja ima srce veliko kao što je i čovječanstvo. □

OBLJETNICA

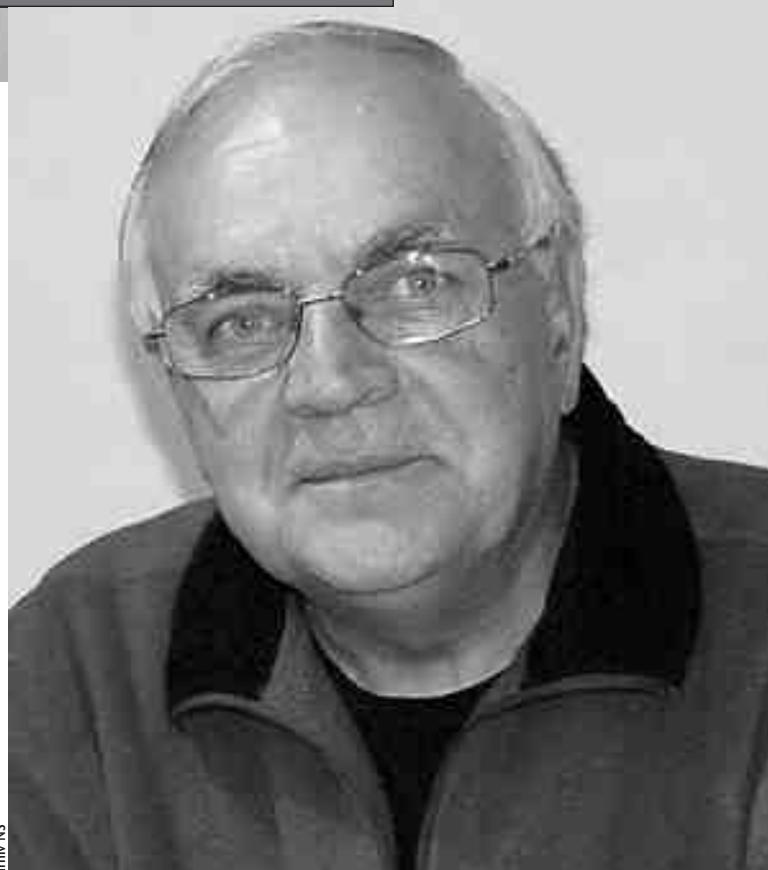
Šezdesetih godina Ideal jedinstva zahvaćao je i ispunjavao srca mlađih ljudi u Hrvatskoj. Susrevoš ga, student arhitekture Florijan Škunca dodirnuo je svoj san.

Čežnja

Na žale ribarskog naselja Novalje na otoku Pagu pedesetih godina prošlog stoljeća rado bi navraćali dvoje gimnazijalaca, nadahnjivali se na ljepotu prirode, ispraćali sunce, sanjarili o nekom boljem i pravednjem svijetu te uz žubor valova katkad i žučno razgovarali. Florijan Škunca živo se sjeća tih momenata provedenih sa svojom sestrom pjesnikinjom u njihovom rodnom naselju. Danas fokolarin, suodgovoran za područje jugoistočne Europe, Florijan je od malih nogu snažno osjećao želju dublje živjeti za Boga.

Deveti je od jedanaestero djece novaljskog ribara, šaljivčine koji je uz dozu humora životne terete lakše nosio, i njegove sabrane, inteligentne i razborite žene, koja je znala organizirati brojnu obitelj, a brinula je i za svoje i muževljeve roditelje. U domu Škunca vladala je radost, zajedništvo i sklad u ljubavi, svjedoči Florijan i pojašnjava: "Otac je jedno vrijeme proveo u Južnoj Americi, u Montevideu, gdje je zaradio nešto novca. Tamo bi i ostao, no mama nije željela ostaviti njegove roditelje, pa je napustio uspješan posao i nakon 6 godina se vratio kući, gdje se uz zemljoradnju nastavio baviti ribarenjem."

arhiv NS

DODIRNUO SAM san

Vremena su bila teška, ali borili su se i djeca nisu osjećala teret siromaštine.

"U brojnoj obitelji bilo je i puno briga, a radilo se od zore do mraka. Otac bi navečer bio mrtav umoran, a mama je prije počinka željela da svi zajedno molimo. Nije zaboravila prepričati Bogu nijedno dijete, pa bi se molitva oduljila. Koji put su molili njih dvoje u krevetu, a mi djeca smo sve slušali. Kad bi jedan glas utihnuo, znali smo da je tata od umora zaspao, a mama je sama nastavila molitvu."

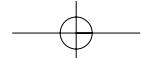
Florijan je u Zadru završio osnovnu, a potom i srednju školu. "Starija braća već su bila tamo. Jedan od njih je bio oženjen, pa nije bilo problema oko smještaja. Bili smo kao obitelj. U to vrijeme moj stariji brat Bernardin već je bio na

bogosloviji, a ja sam osjetio svećenički poziv. Od djetinjstva sam osjećao želju za nečim dubljim i za mene je to tada značilo biti fratar. Ali već u početku se pokazala bolest i nisam mogao nastaviti. To me jako pogodilo i počeo sam se prepipati s Bogom: 'Ja želim biti svećenik, fratar, a ti mi to na neki način onemogućavaš', govorio sam Mu s gorčinom."

Novi svijet u Ljubljani

Na nagovor Bernardina koji se tada nalazio na poslijediplomskom studiju u Ljubljani, Florijan se nakon gimnazije upisuje na studij arhitekture u Ljubljani, umjesto u Zagreb, kako je to prije planirao. Tamo se događaju susreti koji će odrediti njegovu budućnost.

Đina
Perkov

Prvi muški fokolar na prostorima tadašnje Jugoslavije bio je u Ljubljani. S lijeva na desno: Janez Oven, Florijan Škunca i Ivan Bregant

DODIRNUO SAM SAN

"Čim sam došao u Ljubljani, godine 1964., susreo sam francijevca patra Polikarpa, jednog od prvih redovnika u Sloveniji koji je upoznao Pokret fokolara. Duhovnost Fokolara on je unio u svoj govor, ali s takvom

Vraćajući se kući nije prestao maštati o tom novom svijetu. "Ušao sam u autobus utonuvši u misli. Nisam ni primijetio kad je autobus stao a svi putnici izašli – stigli smo do zadnje postaje! Pogledam gdje sam, ali ne prepoznam okoliš. Tada shvatim da sam sjeo na pogrešan autobus. Morao sam se vratiti u centar i krenuti u pravom smjeru. To otkriće nečeg novog i snažnog toliko me zahvatilo, da sam se izgubio u prostoru."

Florijan je počeo redovito odlaziti na vjeronauk kod patra Kunšeka. "Stvorilo se lijepo zajedništvo sa cijelom grupom. Moja je obitelj bila jako skladna, ali ovo mi se činilo toliko revolucionarno, toliko veće, univerzalno. Nakon

onog iskustva biti-ne biti svećenik, naslutio sam nešto puno jače. Naime, ja sam volio i umjetnost i arhitekturu, sve me to privlačilo, a ovdje je bilo nekako spojeno."

U zadimljenoj kantini

U skupini mladih upoznao je i jednu djevojku koja ga je oduševila. "Bila je jako duboka, lijepa i dobra, kao i njena obitelj. Počeli smo se viđati i ja sam se našao na nekoj vrsti raskrižja: s jedne strane osjetio ljepotu naravne obitelji, kroz ideal koji

sam upoznao otkrio sam novu ljepotu sveopće obitelji ali i posvećenja Bogu. Uto se pročulo da je na fakultet došao Ivan¹. Jedan kolega mi je rekao: 'Došao ti je na faks ognjiščar² koji je bio u Loppianu'. Kad sam ja to čuo... kao da sam izgubio glavu. To je značilo dodirnuti onaj san o kojem mi je pater Jože govorio. Kako da to propustim? Zar mi se moglo dogoditi nešto veće i ljepše? Došao je baš na arhitekturu, i to na moju godinu!"

Na tom predavanju Florijan nije slušao profesora, samo je smisljao način kako će 'uhvatiti' Ivana. "Kakva šansa, kako mi je to Bog poslao!, pomislio sam. U stanci sam odmah otrčao do njega. Izašli smo vani malo prošetati... i ja njega počnem ispitivati. Do danas ga nisam pustio!

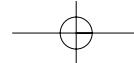
U podrumu fakulteta bila je tzv. kantina, mali prostor u kome su se okupljali studenti. Tamo se pilo, pjevalo, plesalo, pušilo... Ivan i ja bismo uzeli sok, sjeli, a ja bih ga potom obasuo pitanjima. Od dima se nismo mogli ni vidjeti, a od galame ni čuti, ali mi kao da smo bili u crkvi. Razgovarali smo o Bogu, o novom životu, o Chiari, o djevičanstvu..."

ljubavlju i žarom da mi je to do danas ostalo. Mnogi su vrsni teolozi tada imali vjeronauk za studente, ali pater Polikarp je bio sasvim druga osoba."

Na inzistiranje jednog kolege Florijan nakon godine dana odlazi i kod patra Jožeta Kunšeka. "Njegovi su vjeronauci u stvari bili susreti u duhovnosti Fokolara. Tamo sam našao život i duboko zajedništvo koje me podsjetilo na moju obitelj! Od tada nadalje, nisam više dao mira patru Jožetu. Zasipao sam ga pitanjima: što je to, kako ste došli na tu ideju... o čemu se radi? Kad mi je počeo otvoreno govoriti o Chiari, o Loppianu, ja kao da sam izgubio glavu. Osjetio sam da sam našao onaj novi svijet o kojem sam sanjario dok sam sa sestrom odlazio na žal u Novalji. To je to! Tada sam u sebi donio odluku: Kad završim fakultet, oženit ću se i otići ćemo u Loppiano."

Dvojbe i odluka

U to je vrijeme iz Italije više puta dolazio Antonio Petrilli³. "Trenuci provedeni s njim bili su najdublji u tom prvom dijelu moga novog života. Među nama je bilo predivno ozračje, svaki put bih nešto otkrio. Uza sve to, Antonio je bio arhitekt i u njemu sam video ostvarenog čovjeka. A bio je i svećenik, uvijek pun radosti, nasmijan i dubok.

Susreti s Ivanom i Antonijom u meni su stvorili odluku da i ja slijedim njihov poziv. No bio sam neodlučan, borio sam se, jer sam imao djevojku. Volio sam ju i još uvijek smo se viđali, znali smo izići u kino, kazalište ili u šetnju. Jedne sam nedjelje otisao kod nje, kao i obično. Sve je bilo lijepo, no ja sam u sebi osjećao veliku nelagodu jer nisam odgovorio na Božji poziv. Vraćajući se kući, kao da sam osjetio da mi Bog govori: 'Sa mnom se ne možeš šaliti'. S Bogom se ne mogu šaliti! Ako me On zove, trebam mu odgovoriti. Osjećao sam da On želi da ga slijedim u fokolaru. Smogao sam hrabrosti i rekao to djevojci, nakon čega smo prekinuli našu vezu. I što se tada dogodilo? Moj se kolega zanimalo za tu djevojku i oni su se nakon nekoliko godina vjenčali. U tome sam osjetio Božju ljubav, jer sam želio da ona shvati moju odluku i da previše ne trpi. U stvari smo bili i ostali prijatelji."

Prvi fokolar

Nakon toga Ivan se preselio k Florijanu i tako je nastao prvi fokolar. "U malenom stanu u Šentvidu kod tete Štefke nije bilo tekuće vode u kući. U dvorištu je bila pumpa, a mi smo uzimali vodu u lavor i potom se prali u sobi. Život s Ivanom bio je izvanredna škola koju ne mogu zaboraviti. Ja sam ga stalno ispitiv-

vao i želio sazнати što više. Znao sam ga i naljutiti i razalostiti, no kako smo rasli u duhovnosti, raslo je i jedinstvo među nama. Živjeli smo u skromnosti, ali u fantastičnom zajedništvu."

Nakon tog susreta Ivan i ja otisli smo na jedan dan u Loppiano, a tamo smo susreli Janeza⁴. Poželio sam ostati i u šali sam rekao da Janez ode u Ljubljani umjesto mene. Nakon

Susret odgovornih za Pokret fokolara iz cijelog svijeta s Chiaram Lubich 2003. u Rimu

(3) arhiv NS

Ideal jedinstva se širio i zahvaćao nove osobe. Godine 1966. Florijan je prvi put otisao na susret u Rim. Tada je imao 23 godine i bio jedini sudionik iz zemalja europskog istoka. "Sjećam se da je don Foresi govorio o Božjem pozivu, što nas je sve zahvatilo. U jednoj je temi Chiara govorila o gorljivoj ljubavi prema Crkvi. Bile su to tako velike teme, ne samo za Crkvu, nego i za društvo, i šire. Vidio sam sklad u gledanjima na svijet i na Crkvu i to me oduševilo.

Zadnji 'udarac' bio je susret s Chiarom. Kao jedini iz istočnih zemalja imao sam ju priliku pozdraviti. Ne sjećam se što smo razgovarali, što mi je rekla, ali taj Chiarin pogled pun ljubavi ostao mi je neizbrisivo utisnut u srce kao nešto veliko i božansko. Jasno, ja sam se tada konačno odlučio za fokolar.

godine dana to se i dogodilo. U Loppianu sam proveo dva puta po 6 mjeseci, budući da još nisam bio završio studij. U jesen 1969. vratio sam se u fokolar u Ljubljani. U početku mi je bilo malo teško na studiju, jer kolege koji su sa mnom započeli bili su pred diplomom, a ja sam izgubio godine. No ispite sam mogao nadoknaditi bez problema, a životno iskustvo koje sam dobio ničim se nije moglo mjeriti. Bio sam slobodan i sretan, prepun želje da blago koje sam imao darujem drugima."

(nastavlja se)

□
Stranica lijevo
dolje:

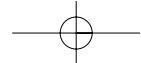
"Duboko zajedništvo povezuje nas i danas." Ivan Bregant i Florijan Škunca u gradiću Faro 2004.

1 Ivan Bregant, fokolarin kojega je Chiara Lubich poslala u Jugoslaviju da prati razvoj Pokreta koji se već počeo širiti;

2 Tim su imenom ljudi u Sloveniji na početku zvali sljedbenike Pokreta fokolara;

3 Jedan od prvih fokolara, preminuo 9.7.2001.

4 Janez Oven, fokolarin iz Argentine podrijetlom Slovenac koji je kasnije došao u Sloveniju.

U DUBINU

NAZARETSKA OBITELJ

Chiara
Lubich

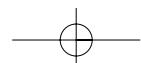
Što je obitelj? Sociolozi, moralisti, odgojitelji, političari i psiholozi mogli bi dati najrazličitije definicije. No ja sam uvjerenja da sve vas nadasve zanima jedna zamisao o obitelji – zamisao Božja.

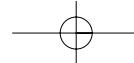
Što je obitelj za Boga?

Krenimo od jedne tvrdnje. Kada je Bog stvarao, oblikovao je obitelj. Kad se utjelovio, okružio se obitelji. Kad je Isus započeo svoje poslanje i očitovao svoju slavu, slavio je novu obitelj. Bilo bi dovoljno to da bismo shvatili što je obitelj u Božjoj zamisli.

Obitelj nije ništa drugo do splet, škrinja, tajna ljubavi: bračne, majčinske, očinske, sinovske, bratske, ljubavi bake prema unucima, unuka prema djedu, prema tetama, bratićima... Ništa drugo ne sačinjava, ne povezuje, ne daje život obitelji doli ljubav. Iako obitelj u svijetu propadne, to je zato što je nestalo ljubavi. Gdje se ljubav gasi, obitelj se raspada. Eto zašto obitelji trebaju crpsti tamo gdje je izvor ljubavi. Bog Ljubav zna što je obitelj. On ju je stvorio kao remek-djelo ljubavi, znak, simbol, model svakog drugog svog nauma. Ako je On stvorio obitelj oblikujući je ljubavlju, On će je moći i ozdraviti ljubavlju.

Da bi se obitelji vratilo njezino pravo lice, da bi se vratio njezin sjaj, uz razne govore, opomene, usmjeravanja, uz iznošenje iskustava, vrijedi nadasve onaj sjajan i univerzalan primjer što ga je vječna Mudrost izmisnila: nazaretska obitelj. U nju sve obitelji svijeta koje jesu i koje će biti, mogu gledati kao uzor. I ne samo obitelji: pojedini članovi obitelji mogu se na njoj nadahnuti da bi znali kako se ponašati, kakav stav zauzeti, kakve odnose uspostavljati, kakve krjeposti gajiti.

Svaki čovjek na svijetu, bio on supružnik ili otac, u Marijinom će zaručniku i Isusovom poočimu Josipu uvijek naći svjetlo, poticaj, izvor nadahnuća. Od njega će se naučiti iskušanoj vjernosti, herojskoj čistoći, snazi, tihoj djelotvornosti, poštovanju, štovanju i zaštiti majke svoje djece, sudjelovanju u obiteljskim brigama... A svaka žena, bila ona supruga ili majka, u Mariji može otkriti svoj uzor, svoju jednakost s muškarcem i svoj identitet. U Josipovoj će zaručnici vidjeti u potpunosti ostvarenu želju da i ona bude protagonist, od nje će razumjeti kako prijeći obiteljski krug da bi, na dobro mnogih, širila bogatstva koja su njoj svojstvena: sposobnost da se žrtvuje, nutarnji duhovni život koji joj daje sigurnost, vjeru po kojoj se ističe, urođenu potrebu da se izdigne i da izdigne druge zračeći nevinost, ljepotu, čistoću.

Tako će i djeca u Isusu i njegovom obiteljskom životu s Marijom i Josipom pronaći spojene u čudesno jedinstvo dvije sklonosti koje ih mogu mučiti: potrebu da se potvrde kao druga generacija koja treba otvoriti novo povijesno poglavlje i želju da se sklone u sjenu svojih dragih, u ljubavi i u poslušnosti.

Da, Sveta Obitelj, biser udruženog čovječanstva, koja odražava život Trojstva gdje ljubav čini Boga jednim, neka bude pred nama, neka bude sa svima nama za dobro obitelji u svijetu, obitelji u Crkvi i na slavu Božju. □

DOGAĐAJ

RIJEČI života

Đina
Perkov

*Biskupska Sinoda o
Svetom pismu
bila je veliko iskustvo
zajedništva
koje će doživjeti
neočekivani razvoj*

Tijekom mjeseca listopada na Trgu sv. Petra u Rimu i po obližnjim ulicama nije bila rijetkost susresti skupine biskupa, svećenika i laika najrazličitijih boja i jezika kako "zajedno hodaju". Upravo taj izraz, na grčkom sin-hodus, znači Sinoda, mjesto okupljanja oko pape i s njim, s ciljem razmjene informacija i iskustava u zajedničkom iznalaženju rješenja na probleme koji pogadaju cijelu Katoličku crkvu.

Ideja potječe od Drugog vatikanskog Koncila, a papa Pavao VI. 15. rujna 1965. službeno je osnovao Sinodu. Od 5. do 26. listopada ove godine

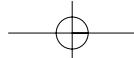
održana je dvanaesta od tih redovnih skupština Sinode pod naslovom Riječ Božja u životu i poslanju Crkve. 253 sinodske oca iz 113 nacionalnih biskupskih konferencijskih i 13 istočnih Katoličkih crkava, 37 slušatelja, deseci stručnjaka za Svetu pismo, bratski izaslanici drugih kršćanskih Crkava, među njima carigradski ekumenski patrijarh Bartolomej I., i jedan rabin bili su sudionici ovogodišnje Sinode.

Po jednodušnom mišljenju sudionika, bilo je to veliko iskustvo jedinstva i bratskog zajedništva stvorenog razmatranjem knjige koju tvori 305.441 hebrejskih i manjim dijelom aramejskih riječi Staroga zavjeta te 138.013 grčkih riječi Novoga zavjeta. Na završnoj konferenciji za novinare predsjednik Papinskog vijeća za kulturu i predsjednik odbora za poruku Sinode mons. Gianfranco Ravasi istaknuo je kako uzajamna ljubav treba biti polazište za ispravan pristup

Bibliji, a zajedništvo zaključak, jer je pečat i završetak slušanja riječi utjelovljivanje ljubavi.

U završnoj poruci Sinode, upućenoj čitavom Božjem narodu, istaknuto je da je sva novost u činjenici što se pokušao ocrtati zemljovid na kojem složiti sve dimenzije koje dotiču Božju riječ, kako bi se prevladala svaka dvojnost između tumačenja i teologije, između studija i života, između egzistencijalne dimenzije, istine i tradicije. Kršćanstvo nije religija Knjige, nego osobni susret s Bogom, posredstvom njegove Riječi "koja je živa osoba", da bi se stvaralo zajedništvo među ljudima i s Bogom.

Svoje dojmove o Sinodi ispričali su nam nadbiskup Quebeca u Kanadi i glavni izvjestitelj Sinode kardinal Marc Ouellet, predstavnik HBK splitski nadbiskup mons. Marin Barišić i predsjednica Fokolara Maria Voce.

NEMA veće novosti

Mons Marin Barišić na konferenciji za novinare u Šibeniku 7. 11.

Kardinal Marc
Quellet, 64
godine,
nadbiskup
Quebeca
i kanadski primas

Splitski nadbiskup
mons. Marin
Barišić sudjelovao
je na Sinodi kao
delegat HBK

(2) arhiv CN

KAO ljubavno pismo

Tri pitanja kardinalu Ouelletu

Koje su glavne metodološke novosti proizile iz Sinode?

Inzistiranje sinodskih otaca na homiliji i na navještaju. Ne možemo smatrati da se podrazumijeva temeljni događaj: Isus je umro za naše grijehu i uskrsnuo za naše spasenje. Treba to iznova i na jednostavan način tumačiti. U homiliji treba težiti duhovnoj inteligenciji Svetog pisma, a ne samo predavačkoj inteligenciji. To znači osobna bliskost propovjednika s tekstrom, a nadalje s Gospodinom, jer nam Gospodin govori preko teksta. Bog nam daje svoju Riječ da bi nam dao priliku razgovarati s njim. Upravo je to cilj Svetog pisma: dati nam Božji jezik da bismo razgovarali s Bogom. Biblija je prvenstveno knjiga za molitvu, ne toliko za proučavanje.

U uvodnom izlaganju spomenuli ste važnost crkvenih pokreta i Pokret fokolara, čija duhovnost naglašava uzajamnu ljubav...

Želio sam ukazati na potrebu da se promijeni način pristupanja Svetom pismu, da to ne bude samo razumsko pristupanje, koje danas možda prevladava, nego osobnije i životnije. U pedagogiji

crkvenih pokreta, osobito Fokolara, takvo pristupanje je očito, jer se ustraje na praktiranju i na prvenstvu ljubavi, dijeli se Riječ i Evandelje se shvaća srcem a ne samo glavom. Mislim da je to od temeljne važnosti za budućnost, za razvoj evangelizacije i za napredak kršćanskog naroda.

Kako u tumačenju Riječi Božje izbjegći fundamentalističke poticaje ili spiritističko čitanje?

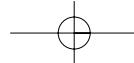
Citajući svakoga dana jedan ulomak iz Evandela kao da čitamo ljubavno pismo koje primamo od Boga. Misliti na tekst, ali misliti i na Onoga koji po njemu govori. Imati taj osjećaj da je i samo jedna rečenica, jedna riječ, prisopoda – prozor prema Nebu. Moliti za pomoć Duha Svetoga, bez kojega ne možemo razumjeti Svetu pismo kao Božju riječ. U ovome je tajna: pri pristupanju treba prije svega moliti za svjetlo Duha Svetoga, da On prosvijeti naše srce, naš um, našu pozornost. Duh Sveti je tajna vjere. U njemu možemo prionuti uz Riječ kao uz Riječ Božju, a ne samo proizvod ljudskih razmišljanja. Za mene je to ključ. □

Hrvatska Crkva bila je prisutna i aktivna na Sinodi. Ja sam kao delegat naglasio momenat koji se ne nalazi u jezicima drugih naroda, a kod nas je prisutan. Odakle dolazi riječ 'poštenje'? Prije se nije govorilo čitanje, nego štenje: štenje poslanice svetoga Pavla apostola... Poštenje dolazi od riječi čitanje, štenje. A što se čitalo? Jedini tekst bio je Evandelje, riječ Božja. Ona je toliko duboko ušla u naš život da je postala norma života i suživota. Poštenje, pošteno živjeti znači živjeti po riječi Božjoj. To nije slučaj kod drugih naroda.

Druga specifičnost: Evandelje koje je riječ Božja u pravom smislu riječi, na većim slavlјima i nedjeljom mi ne čitamo, nego pjevamo. I postoje različiti napjevi, ovisno o liturgijskoj godini. Toga nema u drugim narodima i kulturama. Pitali su me je li to stvarno tako? Je! A što to znači? Pokušao sam protumačiti koliko je crkveno gregorijansko pjevanje zahvatilo život i dušu čovjeka, njegove radosti, njegove žalosti, na ulici, na trgovima. Odrazilo se na naše lokalno pjevanje. A s druge strane, koliko je ovo naše pjevanje utjecalo na crkveno-liturgijsko pjevanje. To je jedan duboki susret riječi Božje i naše stvarnosti.

Na kraju Sinode uputili smo poruku vjernicima čitavog svijeta. Vrlo je zanimljiva, ima prijateljski pozdrav, otvorenost, blizinu, toplinu. Iza toga strukturirana je ovako: glas, taj glas koji dolazi od Trojstvenog

*Na slici gore:
Rabin Shear-Yshuv Cohen iz Haife prvi je nekršćanin koji je ikada govorio na Sinodi biskupa*

RJEĆI ŽIVOTA

zajedništva, ulazi u našu stvarnost, postaje pismo, Riječ. Ta Riječ Božja se utjelovljuje i postaje čovjekom u Isusu Kristu, znači prvi dio je glas, drugi je lice – Isus Krist Bogočovjek. On boravi u zajednici vjernika, Crkvi. Iz tog doma, iz tog prostora izlazi putovima ovoga svijeta i želi biti radosna poruka života.

Teško je između puno riječi doći do ove Riječi, u buci doći do ovog susreta, ali ako to čovjek iskusi, onda otkrije: pa to je to, to je moj dom, ovo mene potvrđuje, ja se ovdje rađam.

Ja vjerujem da će ovo biti novi zamah, optimizam ne samo unutar Crkve, nego i preko Crkve u društvu, u odnosima, jedno novo proljeće.

A kako ponijeti svima tu nadu koja se rodila na Sinodi? To ovisi i o meni i o mojim kolegama biskupima, ovisi o svećenicima, propovjednicima, katehetama, katehisticama, pokretima, jer pokreti su vrlo važan moment u animiranju, prezentiranju i svjedočenju Riječi Božje. Vjerujem da smo svi na svoj način pozvani i uključeni da živimo i da svjedočimo ovu novost. Ne vidim većeg bogatstva i veće budućnosti, veće novosti od riječi Božje. Ništa je ni za 50 ni za 5000 godina neće nadmašiti. Na nama je da otkrijemo to bogatstvo, najprije mi vjernici, a onda da pokušamo prenijeti i drugim ljudima, drugim opredjeljenjima, drugim kulturama. Ima puno toga što animira društvo, čovjeka, život, otvara humanije, pravednije odnose, čini svijet boljim. Ovo je jedan rudnik u kome svi imaju i te kako puno raditi i od koga se mogu obogatiti.

□

Sudionici Sinode pred aulom Pavao VI. u Vatikanu

RIJEČI u zajedništvu

Razgovor s Marijom Voce

Koji su twoji prvi dojmovi nakon sudjelovanja na Sinodi o Riječi?

Bio je to trenutak velike nade, uzajamne otvorenosti, slušanja, prihvaćanja bez pregrada. I jednakosti, jer se strogo pazilo da svatko bez iznimaka poštuje dopušteno vrijeme. Svi su se nalazili u istoj dimenziji nade. Osjećam veliku zahvalnost za ovo zajedničko iskustvo.

A kao predsjednica Fokolara?

Iako sam tek izabrana, uvjerenja sam da me Bog želio izvesti u širu dimenziju od samog Pokreta fokolara, u sveopće dimenziju Crkve. Dao mi je doživjeti da se Pokret mora izgubiti u nečem većem i da je naš Pokret na kraju krajeva samo jedan detalj. Detalj, ali je važan, baš zato što je dio te sveopće dimenzije.

Kako si bila primljena? Jesu li sinodski oci u tebi vidjeli

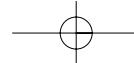
Mariju Voce ili onu koja je zauzela Chiarino mjesto?

Primili su me više nego dobro! Imala sam dojam da su u meni vidjeli obje osobe, jer sam naslijedila sve poštovanje, simpatiju, duhovne plodove što ih je Chiara pobudila. Mnogi poglavari redovničkih zajednica, biskupi i kardinali, zahvaljivali su mi za ono što je Chiara učinila za njih. Istodobno sam osjećala poštovanje prema meni, a mnogi su mi izrazili i uvjerenje da će uspjeti. Ne samo Chiara, već i Pokret fokolara voljen je i poštovan u cijelome svijetu; nisam osjetila otpor prema nama niti prema drugim pokretima. I činilo mi se da prisutnost mnogih pokreta, laika slušača i stručnjaka, predstavlja znak nade.

Kako si doživjela blizinu s tolikim pastirima?

Biskupi i kardinali donijeli su mnoge patnje i boli čovječanstva koje Crkva živi: siromaštvo, rat, nerazumijevanje, is-

ključivanje, poteškoće svake vrste. Iako su izlaganja bila kratka, to se opažalo. No u njihovim riječima nije bilo pesimizma. Trebalo je dati u zajedništvo poteškoće kako bismo zajedno tražili prihvatljive odgovore za globalizirani svijet.

Kakvo sinodski oci vide globalizaciju?

Umjesto da pomogne susretu, globalizacija prečesto uzrokuje sukob. No problemi mogu imati i pozitivnu stranu. Primjerice, seljenje čitavih naroda prigoda je za evangelizaciju, jer među njima ima i mnogo kršćana koji su veliko bogatstvo ako svjedoče evanđelje. Sinoda je gledala društvene fenomene ne samo u njihovom problematičnom i negativnom vidiku, nego i u njihovim pozitivnim mogućnostima.

Dakle, kreativna Sinoda?

Doista se osjećala otvorenost prema svakome tko je predlagao ideje ili metodologije da bi se stiglo do evangelizacije. A to znači pomoći ljudima da se sretnu s Isusom i naći načine da se zaljube u njega. Taj su izazov pastiri uputili čitavom narodu Božjem.

Na koji je način došla do izražaja ekumenska dimenzija Katoličke crkve na području navještaja Riječi? I je li Riječ viđena kao 'ekumenska veza' u najvišem smislu?

Vrlo snažno. Ako mogu reći moj osobni dojam, u prvom sastavljanju, kako poruke tako i zaključaka, ekumenski dijalog kao i susret s patrijarhom Bartolomejem I., bio je viđen sa stališta poslanja Crkve, dok je u

završnom sastavljanju uvršten u poglavje posvećeno Crkvi i zajedništvu unutar Crkve. To je mala ali vrlo značajna gesta, jer pojmu Crkve daje šиру, ekumensku dimenziju. To znači da se priznalo određeno stvarno jedinstvo, iako ono nije potpuno.

(c) arhiv CNA

Može li po mišljenju sinodskih otaca življena riječ biti most u dijalogu s velikim religijama i velikim filozofskim tradicijama čovječanstva. Kako?

Glede međuvjerskog dijaloga, istaknute su poteškoće povezane ne toliko uz religiju koliko uz povjesne, političke i ekonomski čimbenike koji se posvuda miješaju. Imajući u vidu jedinstvo Svetoga pisma, istaknuta je potreba da se otkrije ljubav kao bit kojom je prožeta sva riječ Božja i svaki njezin izraz. Samo s tom vizijom može se zapodjenuti dijalog s drugim religijama. Kad je riječ o ljubavi kršćanstvo se ne drži defenzivno, nego 'u napadu'. Taj dijaloški stav ne smije se očekivati od drugih.

On mora krenuti od Katoličke crkve upravo zato što ona nosi to otvaranje prema ljubavi.

Bilo je i mnogo poruka kojima se traži mir i završetak progona. S druge je strane došla do izražaja i potreba da se vodi računa o mučeništvu: hod za Kristom može imati i takve posljedice. Kardinal Quellet iščitao je svu bol i zlo čovječanstva u svjetlu Isusove napuštenosti na križu: u Isusovu vapaju – koji u krajnjem ponишtenju ne prestaje biti Sin Božji – moguće je iskupiti patnju, ne zatvarajući oči nego je živeći u Riječi, živeći je u Isusu umrlog i uskrslom.

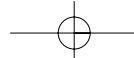
Kardinal Quellet spomenuo je i duhovnost jedinstva...

Kad je kardinal spomenuo Chiaru i ekumenski dijalog Fokolara, izgledalo mi je gotovo logično da dođe na vidiđelo, jer je već poznat. Istodobno – a ovo spominjem kao prostor u kome se trebam kretati – mislim da snažnije treba doći do izražaja potreba da se Evangelje živi zajedno. Praksa pričanja iskustava o življenjem evanđelju može izazvati želju za naslijedovanjem i potaknuti novu evangelizaciju. U svemu tome vidim poziv nama iz Pokreta fokolara da se još više založimo u svjedočenju življenja Riječi zajedno. Drugi će se zaljubiti u Isusa ako nađu na ozračje življenog evanđelja, ne samo u iskustvu pojedinca, niti u riječima predavača ili svećenika, nego u zajedništvu Crkve, u životu evanđelja.

*Predsjednica
Fokolara
Maria Voce*

*Pozdrav pape
Benedikta XVI. i
carigradskog
ekumenskog
patrijarha
Bartolomeja I.*

KULTURA JEDINSTVA

(nastavak iz prošlog broja)

Društvenost i znanje

Druga temeljna dimenzija čovjeka koja ima odlučujuće posljedice na studij je društvenost. Kad kažemo: "čovjek je po naravi društveno biće", time izražavamo istinu koja ima ogromne posljedice na svim razinama, uključujući i razinu znanja.

U prvom je redu riječ o tome da do istine treba stići zajednički. Trebamo biti uvijek otvoreni i dopustiti da nas istina drugoga upotpuni, utoliko više danas, kada nitko ne može imati znanje koje obuhvaća svu stvarnost.

Želimo, međutim, naglasiti da nije dostatan bilo kakav ekipni rad, tj. sakupiti mnogo ideja ili znanja da bismo došli do sinteze. Nije moguće uzeti više mrtvih stvari i od njih učiniti nešto živo. Stvarnu sintezu drugačijeg - višeg ranga mogu stvoriti osobe koje ne ostaju na apstraktnoj razini, nego se znaju povezati u jedinstvo. Ono duboko zajedništvo koje je Isus donio među ljude izvor je uvijek novog svjetla. Duboko jedinstvo s Bogom i s drugima daje novo svjetlo u pristupanju svakoj problematiki. Da bismo nadišli nepovezane teorije i stigli do više sinteze, do određenih novih i originalnih intuicija, prožetih ljudskom i božanskom mudrošću, potrebno je istodobno obrazovanje i jedinstvo.

Kultura mase

Tako postavljena škola mogla bi riješiti i jedan vrlo aktualan problem. Naime, škola, pogotovo ona viša, često je koncipirana kao škola za *elitu*, za samo neke ljude, a ne

IZ ŽIVOTA ćemo razumjeti / 2

*Da bi poučavanje postalo životno,
potrebna je nova misaona škola.*

*Samo ako uspijemo govoriti tako da nas svi
mogu razumjeti, stvorit ćemo pravu kulturu.*

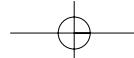
za čovječanstvo u cjelini. Izgledalo je da je lakše napredovati s takozvanim učenim i inteligentnim osobama, pa je škola postala specijalizirana. U stvari je to otudivanje od istinske čovječnosti i zato je takva škola razvila samo neke vidike čovječnosti.

Možda je to san, možda utopija, no mislim da je povis

jesno moguće stići do kulture *mase*. Trebalo bi uspjeti stvoriti kulturu koja će u dubini biti kultura, koja će biti prava, najuzvišenija kultura, ali da se može posredovati milijunima osoba i da je oni mogu usvojiti.

Treba stići do međusubjektivne kulture, a nadasve do oblika komuniciranja i izričaja koji bi svi morali razumjeti.

Pasquale
Foresi

arhiv ZN

Inače to nije kultura čovjeka, nego samo dijela čovječanstva koje misli.

Time nije rečeno da će svi znati sve, to ne želim reći. Kao što je Evandželje stvoreno za sve ljude, tako bi i prava kultura trebala biti stvarana za sve ljude. Ili ćemo uspijeti dati čovjeka čovjeku ili ćemo dati samo apstrakcije i formule malobrojnim ljudima koji nisu čovječanstvo.

Pravu veliku antičku kulturu slijedilo je mnoštvo. Pomislimo na velike grčke tragedije, na Odiseju, Ilijadu, na velike poeme. Je li to možda bila elitna škola? Ne, tamo je narod vibrirao, živio. Danas se pita: kako im je uspijevalo? Narod je vibrirao baš zato što je to bila prava kultura, što je izražavala čovječnost. Isti je slučaj sa svetim Pavlom. Netko bi se mogao upitati kako je uspio reći tako uzvišene stvar-

nosti osobama koje sigurno nisu bile učene. Stvar je tome što mi krivo shvaćamo neznanje. Osobe kojima su bila usmjerena njegova pisma bile su čovječanstvo, a njegove su riječi bile univerzalne i u njima se izražavalo čovječanstvo; svi su ih razumjeli jer su život ljudi. Sveti Augustin i Ivan Zlatousti upućivali su svoja tumačenja mnoštvu. Zašto? Zato što je postojao taj *humus*, istina, realno, istinska kultura, izražavao se *bitak čovječanstva*.

Ako uspijemo govoriti ne samo za neke ljude, ne samo za muzeje, za apstraktno čovječanstvo, nego tako da nas svi mogu razumjeti, živi ljudi i realno čovječanstvo, ljudi koji žive u današnjem svijetu, s današnjim potrebama, s današnjim razumom, samo ćemo tada stvoriti pravu kulturu.

Prave stvari su za sve, stvorene su za sve. Ta univerzalnost shvaćanja je jedan od znakova koji pokazuju je li ono što kažemo naš izum ili prava razboritost i mudrost. To ne znači da se misilac ne treba suočiti s poteškoćama, s oštrinom misli prema njezinim zakonima; da neće spoznati ono što Hegel naziva naporom koncepta; no poslije sve to treba, što je više moguće, riješiti u zajedništvu, u daru komunikacije.

Knjige mogu postati loše društvo ako nas udaljavaju od života i od bitka, prenoseći nas u apstraktne i teško shvatljive kategorije. Samo u srcu čovječanstva – čiji razum u osnovi teži prema istini – dolazimo do istinske razboritosti. Nadalje, i Isus je u čovječanstvu, naročito tamo gdje je razapet. Upravo u patnji, u boli nalazimo mudrost.

Iz toga je očit naš zadatak: *vratiti čovjeka čovječanstvu*.

Zlouporaba tehnike dovela je do potrošačkih oblika koji su zamaglili čovjekovo 'biti-čovjek'. Tamo treba vratiti čovjeka današnjice. No imamo velikog saveznika: nepokolebljivu čovječnost koju u čovjeku nitko i ništa ne može uništiti.

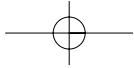
Novo naučavanje

Riječ je o tome da valja prijeći s razine studija u smislu apstraktnih znanja i učenosti, na razinu studija koji se temelji na drugom konceptu čovjeka i kulture: na cijelovitom čovjeku koji ne vrijedi onoliko koliko posjeduje ili zna, nego onoliko koliko jest; i na konceptu kulture koju shvaćamo kao bitak, kao život, dubinu, kao ljudsko-božansku mudrost.

Školu tog tipa nije lako konkretno ostvariti jer takva škola treba nastati iz života, a ne iz apstraktne zamisli i planiranja.

Ipak, ne vrijedi žaliti za prošlošću niti misliti da ćemo mi stići do savršenosti. Čovjek je vezan uz budućnost i možda će to za čime mi težimo drugi sutra živjeti u većoj punini. Ali ako to stvarno želimo graditi, trebamo započeti mi živjeti te stvarnosti. Trebamo početi stvarati tu novu školu u autentičnom životnom zajedništvu, gdje će formacija biti ljudska, puna, potpuna, obuhvatit će cijelo naše biće i odrediti naš bitak i naš život zauvijek. Samo iz života dolazi radost, mir, vrsta znanja kojega knjige ne mogu dati. To ne razumije onaj tko se udaljio od bitka, niti onaj tko se oslanja samo na kulturu znanja, na apstraktni razum, nego samo onaj tko se stvarno zalaže i živi.

*Trebamo biti
uvijek otvoreni i
dopustiti da nas
istina drugoga
upotpuni, utoliko
više danas, kada
nitko ne može
imati znanje koje
obuhvaća svu
stvarnost*

EKUMENIZAM

*Skupina biskupa
na ruševinama
Tira u Libanonu
gdje je boravio
apostol Pavao*

BRATSKO ZAJEDNIŠTVO kršćanskih poglavara

*Biskupi prijatelji Pokreta fokolara različitih Crkava i obreda
u Libanonu i Siriji, tragom apostola Pavla.*

Jedinstvo među kršćanima postaje svjedočanstvo u dijalogu s islamom.

**Neven
Novak**

Libanon, poznat kao biblijska zemlja cedrova u kojoj teče med i mlijeko, od 16. do 23. rujna bio je središte 27. ekumenskog susreta biskupa prijatelja Pokreta fokolara. Tim su odabirom biskupi željeli izraziti solidarnost i zahvalnost kršćanima zemalja Bliskog istoka, još i danas izloženima napetostima zbog njihove vjernosti koja se ponekad mjeri i mučeništvom. Njime su sačuvali tradiciju crkvenih Otaca zajedničku svim. Libanon je kulturni mozaik, 'zemlja-poruka' po riječima Ivana Pavla II., pravo mjesto za duboko shvaćanje bogatstva istočnih Crkava.

Susret su sa zanimanjem pratili libanonski mediji, a značajka mu je bila razmjena duhovnih darova među crkvenim različitostima. Za biskupe Zapada bilo je to gotovo otkriće Crkava Istoka i njihove stare i bogate vjerske baštine.

"Kaže se: Svjetlo dolazi s istoka. Ovdje smo primili puno svjetla od Crkava Istoka."

"Potreban je i nauk, ali najprije dolazi ljubav."

"Ovdje smo doživjeli dijalog životom, novi put za ekumenizam."

"Ovi susreti daju mi mogućnost biti ono što bi jedan biskup trebao biti: znak jedinstva, ne samo biskupije, nego i čitave

Crkve u svijetu."

Tako su se izrazili neki od 37 biskupa i patrijarha iz 13 Crkava (među njima katolički biskupi 4 različita obreda) koji su u Libanonu i u Siriji živjeli jedinstvene trenutke zajedništva, "ekumenički zemljotres", kako se netko izrazio.

U Pavlovoj godini slijedili su tragove ovog apostola te upoznali krajeve s početaka kršćanstva, primivši zadivljujuća svjedočanstva nesalomljive vjere od patrijarha, biskupa i odgovornih za mjesne Crkve, ali i laika, osobito mladih.

Nit vodilja tog intenzivnog tijedna, u skladu sa Sinodom biskupa

u Rimu, bila je: "I Riječ tijelom postade..." (Iv 1, 14). "Željeli smo živjeti 'tijelom postade' sve ono što nam je zajedničko", rekao je u intervjuu za Radio Vatikan kardinal Miloslav Vlk i nastavio: "Za nas biskupe od velikog je značenja utjeloviti Isusovu najvažniju riječ: 'Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio'. Doživjeli smo duboko jedinstvo, usprkos različitosti, usprkos tome što postoje teološke razlike." Utjeloviti riječ Božju dan za danom, doživjeti mnogostrukne plodove, podijeliti preobražavajuće učinke, to je stil života koji su tih dana živjeli biskupi, nadahnuti na karizmi Chiare Lubich. Ona im je preko video zapisa govorila o učincima življene riječi: "Riječ dovodi do promjene mentaliteta; ucjepljuje u srca Kristove osjećaje u raznim situacijama, pred bližnjima i pred društvom. Riječ daje radost, daje sreću, daje mir, daje puninu, daruje svjetlo. Kad živi novi čovjek, Duh Sveti obasipaje srce svojim darovima."

Kršćani u Libanu danas čine samo trećinu stanovništva. Smatrajući međuvjerski dijalog neophodnim za mir, biskupi su se susreli s najvećim muslimanskim poglavarima: muftijom republike, šeikom sunitom Mohamed Rachid Kabbanijem i sa šeikom Akl dei Drusijem u pratinji šeika Naim Hassana, s izvanrednom medijskom pokrivenošću, u prisutnosti nacionalnih TV postaja svih usmjerjenja. Osobito je značajan bio susret s dopredsjednikom Velikog vijeća šiita, šeikom Abdel Amir Kabalanom. On je bio zadivljen vidjevši bratsko zajedništvo kršćanskih vođa s pet kontinenata, raznih Crkava i različitih obreda. Nazvavši ih braćom, istaknuo je da je kršćanska vjera vjera ljubavi, istine i dobra, a islam je vjera milosrđa, suradnje i pravednosti... "Svi smo jedna ruka, jer

nebeske religije pozivaju na jedinstvo, na ljubav i na suradnju kako bi spasili čovjeka od siromaštva, od bolesti, neznanja i nazadovanja", rekao je.

19. rujna susretu se pridružilo još 18 biskupa raznih libanonskih Crkava, među njima i maronitski patrijarh kardinal Pierre Nasrallah Sfeir.

Biskupi su imali vrlo srdačne i poticajne susrete s armensko-apostolskim Catholicosom iz Cilicije, njegovom svetošću Aramom I. i s patrijarhalnim namjesnikom iz Ignace IV. Hazimom, grčko-pravoslavnim patrijarhom Antiohije i čitavog Istoka. Sirskopravoslavni patrijarh Antiohije i čitavog Istoka, Mor Ignatius Zakka I Iwas, u svojoj je dobrodošlici među ostalim rekao: "Po prvi put vidim toliko biskupa različitih Crkava. Sam Krist nas povezuje, a on je ljubav. Jedinstvo će se ostvariti posredstvom naroda, ali naroda koji živi ljubav". Bio je važan i susret s predstavnicima raznih katoličkih obreda: Nasrallah Pierre kard. Sfeir, maronitski patrijarh Antiohije; Nerses Bédros XIX. Tarmouni, patrijarh armenskih katolika Cilicije predstavio se sa svojim sinodom; Grégoire III. Laham, antiohijski patrijarh grko-melkita katolika. U Damasku (Sirija) biskupi su posjetili kršćanske zajednice raznih Crkava i obreda i susreli njihove biskupe. Zastavili su se na mjestima koja čuvaju spomen na sv. Pavla i čitali ulomke iz Djela apostolskih vezane uz to mjesto: Ananijina kuća gdje je Pavao primio krštenje, gradске zidine preko kojih je apostol

pobjegao, mjesto gdje se smatra da se Pavao preobratio.

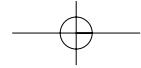
Vrlo živa zajednica Pokreta fokolara u Siriji bila je svjedokom jednog od najsnažnijih trenutaka susreta: saveza uzajamne ljubavi. Nakon čitanja hvalospjeva ljubavi svetog Pavla na raznim jezicima i molitve nicejsko-carigradskog vjerojanja na izvornom grčkom jeziku, slijedio je bratski zagrljaj biskupa.

Veliko su divljenje biskupa pobudili raznoliki oblici molitve, liturgije, pjevanja, što je izraz duhovne baštine koju većina malo poznaje, a potječe od crkvenih otaca prvih stoljeća kršćanstva. Sve je uvijek bilo popraćeno izvanrednim gostoprimstvom. Ostaje sigurnost da će raznolikost kršćanskih tradicija sve više biti obogaćenje za sve, novi impuls za napredovanje prema danu kada će puno i vidljivo jedinstvo čitavom svijetu biti vjerodostojno svjedočanstvo istine Evandelja. Ovaj je događaj vratio nadu da će Libanon jednom postati "poruka dijaloga među narodima i vjerama", što mu je zaželio Ivan Pavao II. Narod okupljen oko biskupa raznih Crkava i obreda postao je proročki znak, pokazavši da su dijalog i dijeljenje duhovnih bogatstava konkretna pomoć u izgradnji budućnosti stabilnog mira.

U kapeli u Damasku biskupi su obnovili svoj savez jedinstva

arhiv ČD

PEDAGOGIJA ZAJEDNIŠTVA

Polaznici stručnog usavršavanja iz Pedagogije zajedništva i Agazzi metode

Andrijana Lovrić

Prvoj su generaciji polaznika programa stručnog usavršavanja Pedagogija zajedništva i Agazzi metoda u subotu 25. listopada 2008. uručene potvrde o završenom programu. Stručno usavršavanje, koje je započelo u veljači 2007., uspješno je u svibnju ove godine završilo 39 polaznika iz Hrvatske, Srbije, Slovenije i Makedonije. Nastava je bila koncipirana kroz sedam modula, praktičnu nastavu i elektroničko učenje. Program stručnog usavršavanja uključivao je interkulturnu pedagogiju, pedagogiju zajednice, predavanja iz pozitivne psihologije, pedagogiju konflikta. Osim teoretske razine, program je uključivao i praksu u dječjem vrtiću Zraka sunca u Križevcima koji je uz Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i studijski centar Pokreta fokolara za pedagoške znanosti, bio organizator cjelokupnog usavršavanja. Na projektu je surađivalo 15 profesora iz Austrije, Italije, Španjolske i Hrvatske.

Glazbena točka na početku svečanog programa bila je dobar uvod u riječi pozdrava i čestitki koje su polaznicima uputili dekan Učiteljskog fakulteta prof. dr.sc. Vladimir Šimović, pročelnik Odjela za društvenu djelatnost Grada Križevaca Mladen Tenodi te jedan od voditelja pro-

PROSTORI dijaloga

Na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu podijeljene potvrde o uspješno završenom stručnom usavršavanju iz Pedagogije zajedništva

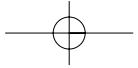
grama prof. dr. sc. Mile Silov. Potvrde uručene polaznicima izdane su na hrvatskom i engleskom jeziku te sadrže i popis svih predavača.

"Oduševile su nas ideje zajedništva, prijateljstva, koje bez obzira na naciju, vjersku pripadnost, boju kože, mogu biti osnova za suradnju i ostvarivanje stručnog programa u čije se središte stavlja odgoj za zajedništvo", rekao je profesor Silov u svojem govoru sjećajući se ožujka 2006. kada je u Castelgandolfu kraj Rima sudjelovao na prvom svjetskom kongresu o odgoju u organizaciji Pokreta fokolara, a tom se prilikom rodila ideja o pokretanju programa koji u svojim temeljima ima ugrađenu ideju zajedništva. Prof. Silov podsjetio je također da je u prigodi početka stručnog usavršavanja stigla podrška Chiare Lubich koja je u svojoj poruci

između ostalog napisala: "Pedagogija zajedništva je vrlo zahtjevna i aktualna tema, prijedlog protiv struje, gotovo izazov onima koji predviđaju kraj samog odgoja. Uvjereni smo da je danas odgoj ne samo moguć, nego da pronalazi svoj viši smisao u promicanju jedinstva među ljudima, narodima, kulturama i religijama. Potrebno je vratiti dušu, novu nadu odgoju."

Pedagoginja iz Dječjeg vrtića Zraka sunca, prof. Anna Lisa Gasparini predstavila je nazočnima novi projekt Pokreta fokolara, otvorene sveučilišnog Instituta Sophia u Loppijanu, gradiću Pokreta fokolara pokraj Firence.

Cilj mu je dati novi pogled na razvoj ekonomije, odgoja, obrazovanja i politike. Ove godine upisano je prvi 40 studenata iz čak 16 zemalja svijeta. Studij je organiziran na poslijediplom-

skoj sveučilišnoj razini i to u dva smjera: teološko filozofski i političko-ekonomski. Nakon završenog programa, uz interdisciplinarnu edukaciju, dodana vrijednost studija je u življenom zajedništvu koje daje snagu za suočavanje sa izazovima današnjice.

Dekan Šimović, vidno zadovoljan dosadašnjom suradnjom, izražava svoju želju za suradnjom sa sveučilišnim Institutom Sophia te mogućnost pokretanja poslijediplomskog znanstvenog studija iz područja Pedagogije

koordinirano, *moraju raditi zajedno*. A slične su se riječi nedavno mogle čuti u hrvatskoj sabornici gdje opozicija želi raditi zajedno sa strankom na vlasti, i to stavljajući na stranu međustranačka neslaganja. Znači, trebao se početi urušavati cijeli jedan sustav da bi europski, a i svjetski čelnici počeli raditi zajedno.

Stručno usavršavanje bilo je duboko utemeljeno u suvremenoj znanosti, ali svoju posebnu vrijednost ima i u praksi,

što se vidjelo kroz dojmove polaznika.

Ovaj je program od samog početka bio prostor dijaloga, polaznika s profesorima, polaznika međusobno. Kao najdragocjenije njegove trenutke polaznici izdvajaju one kada su bili ponukani dijalogizirati sami sa svojom nutrinom. Te pozitivne provokacije predavača vodile su sudionike ka dijalozima i zajedništvu koje se poučavalo, ali i živjelo. Polaznici, uglavnom nastavnici i odgojitelji, sve to žele prenijeti i u svoju svakodnevnicu, obitelj i učionicu, među svoje učenike.

Stručno usavršavanje bilo je duboko utemeljeno u suvremenoj znanosti, ali svoju posebnu vrijednost ima i u praksi, što se vidjelo kroz dojmove polaznika.

Ocijenivši današnje vrijeme kao gladno zajedništva zaključak je kako je važno poučiti djecu suosjećanju, empatiji, dijalogu, zajedništvu jer to su zasigurno najvažnije lekcije u životu, primjenjive kroz djetinjstvo, mladost, odraslost... uvijek.

Jer će doista tek kada nauče kako u susretu s drugima izgrađivati prostore suradnje i ljubavi, moći rješavati svoje osobne, ali i svjetske probleme, jednom riječju: tek će tada moći biti ispunjena i sretna bića.

□

ODGOVORNOST ODGOJITELJA

Često se sjetim zadaće s jednog od modula i vapaja jednog pedagoga, koji je uskliknuo: "Ne ostavljajmo djecu samima u trenutku poput ovoga!" Doista, čovječanstvo bi trebalo biti gospoljubivije mjesto za čovjeka, za dijete. U njemu bi svatko morao biti utješen, nitko ne bi smio biti zanemaren, ali znamo da to nije tako. Mi, odgojitelji, shvatila sam to ovdje još jasnije, moramo biti ti koji imaju zrelost da uvijek čine prve korake prema drugome ma koliko nas u tome sputavali vlastiti osjećaji, stavovi i predrasude!

Posao je nas odgojitelja i nastavnika poučiti djecu vrijednim znanjima, vještinama. Kroz pedagogiju zajedništva sam si još više posvijestila kolika je moja odgovornost u odgoju mojih učenika, a ne samo u njihovu obrazovanju.

(iz dojma jedne polaznice)

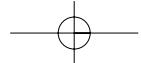
zajedništva na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu.

Kojim se riječima osvrnuti na proteklo stručno usavršavanje? Kako općenito danas govoriti o pedagogiji zajedništva? Ako se danas javno o nečem govoriti, to je finansijska kriza i kako je prevladati. Ovih dana održavaju se mnogi sastanci političara 'na vrhu'. Na jednom od takvih sastanaka političari su zaključili da se svjetlo na kraju tunela *moe nazrijeti*, ali da još nisu ni blizu izlasku iz tog tunela.

Prema riječima gospodina Barossa, sve države EU sada moraju više nego ikada raditi

(2) Marija Vrdoljak

BOŽIĆNA PRIČA

SUZE za kralja

Nekoć davno stanovnike jednog malog sela usred pustinje zadesila je velika nevolja. Nitko se više nije sjećao kada se to zabilo i zašto su ljudi izgubili suze, pa nisu više mogli plakati. Dugo je vremena njihov život tekao isto kao i život svih drugih ljudi, katkad pun radosti, a katkad boli. Razlikovao se samo po tome što oni svoje osjećaje nisu mogli izraziti plakanjem.

Mladić iz sela imenom Darko, poznat po svojoj hrabrosti i velikodušnosti napokon odluči nešto učiniti. Jednog jutra ustane i ode, put pod noge. Otputovao je daleko, obilazio mnoge gradove, susretao mnoge ljudе, slušao svakojake priče, preplovio sva mora. Na svom dugom putovanju sakupljaо je suze cijelog svijeta. Želio ih je ponijeti svome narodu, podijeliti ih svima kao dragocjeni dar. A kad ih je sakupio dovoljno, odlučio se vratiti.

Kako li se samo iznenadio kad je video da se njegovo nekoć malo selo potpuno promijenilo! Postalo je veliki grad. Ljudi su odlazili i dolazili i uvijek bili zauzeti poslom. "Tko zna je li selo ozdravilo od nevolje?", pitao se. Bilo mu je dovoljno par dana da se uvjeri kako usprkos svim promjenama ljudi još nisu mogli plakati.

"Želim darovati svom narodu suze koje sam sakupljaо svih ovih godina", reče u sebi. No slijedilo je još jedno razočaranje. Njegovi ljudi nisu htjeli plakati. Naučili su bježati od patnje. Izbjegavali su svaku bol ili se pretvarali da ne postoji. Udoban život pogodovao je da se sakriju prave želje i osjećaji, pa je izgledalo da suze više nisu bile ni potrebne.

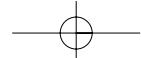
Nakon tolikih godina traženja Darko je već bio ostario. U gradu koji mu je postao sasvim stran, osjećao se sam i napušten. Život mu je izgledao promašen. Kad je došla zima, sklonio se pod šator u predgrađu. Svakog je dana promatrao beskrajnu pustinju. Taj je prizor imao moć ispuniti mu dušu. Jednog je dana u daljini ugledao nešto neobično: tri prekrasno odjevena čovjeka na devama svečano su napredovala kroz pustinju. Na njego veliko čuđenje, skrenuli su k njemu. Trebali su samo vode da se osvježe. Darko je bio jako uzbuđen. Nikad nije video nešto takvo! Sakupi svu svoju hrabrost i upita ih tko su i kamo idu. Odgovore mu da su tri kralja i da idu odati počast još većem kralju. Nosili su dragocjene darove, najljepše što su ih mogli naći. Slijedili su zvijezdu.

Darku srce počne ubrzano kucati. Može li ići s njima? Hoće li kralj primiti i njega? Tri su kralja odgovorila potvrđno. Bili su sigurni da će i njega primiti. "I ja imam dar za njega – dodao je – plod čitavoga mog života". Tri mu kralja rekoše da se može pridružiti njihovoj karavani, ali trebalo je krenuti odmah. I Darko krene, ne ostavivši ništa za sobom. Svoje jedino blago, suze koje je iz godine u godinu sakupljaо na hodočašću po svijetu, ponio je sa sobom.

Dugo su šutke putovali sljedeći zvijezdu. Darkovo je uzbuđenje raslo, dok se pitao kako će izgledati susret s kraljem. Jednog mu dana tri kralja konačno rekoše da su stigli.

Evo grada u kojem živi kralj! Bio je mrak i na njegovo veliko iznenadenje karavana se uputila prema jednoj štali.

Sharry Silvi

"Kralj u štali?", pomisli. Da, bilo je baš tako. Kralj je bio novorođenče položeno u jasle. Svatko bi se začudio da nađe kralja u jaslama! Pa ipak, Darko je primijetio da se nitko ne čudi, pa čak ni on. U tišini se zaustavio pored djeteta, zajedno sa svoja tri prijatelja kralja.

U tom djetetu i u očima njegove majke dok ga je gledala bilo je nešto što ih je gotovo skamenilo i ušutkalo, povukavši ih u duboko razmatranje. Tri su kralja uzela svoje darove i jednog po jednog stavili pred dijete. Isus mu je bilo ime.

"Odakle mi hrabrosti da darujem bocu punu suza?", pomisli Darko. Pa ipak, u djetu je bilo nešto što te navodilo na pomisao da je sve moguće, što te poticalo da mu pozeliš darovati sve. Tako se i on približio i položio bocu do nogu djeteta.

Ne, pomisli odmah potom, nije dovoljno. Želio je da dijete vidi blago koje se krilo u boci. Zato pruži ruku, otvori bocu, okrene je i pomisli: "Suze će na mješćevej svjetlosti zasjati i dijete će se radovati".

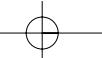
I doista, dok se voda izlijevala na tlo, stvarala je predivne odsjeve. A kad se boca ispraznila, Darko je sjeo pored jednog pastira, zadivljenog tim neobičnim čudesnim darom.

Ali, iznenađenje je tek slijedilo! Kako su padale na zemlju, suze su se pretvarale u predivno drago kamenje, u bisere, rubine, smaragde i dijamante! Eto koje su značenje suze imale za maloga kralja, štoviše, za velikog kralja: bile su drago kamenje, plod boli koja je zahvaljujući Darku postala ljubav.

On položi ruke na lice da pokrije oči i sakrije osjećaje, kad primijeti da su mu obrazi mokri. Da, plakao je! Majka djeteta ga pogleda i osmjegne se. Posvuda je vladala tišina.

Darko ustane i kreće prema svom gradu. Sada je svima mogao ispričati kakva čuda čini ljubav.

BOŽIĆ

Zvijezde nad štalama

I sus se rodio u štali da bi nam pokazao kako se može roditi i u našem srcu, koje katkad nije ništa manje prljavo od štale.

Igino
Giordani
Foco

A čim se rodi u našem srcu, baš kao i u spilji, anđeli ga pozdrave radosnom pjesmom, mjesec zasja u noći, a zemljom zavlada mir.

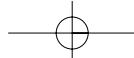
S Njim se rodi sloboda, jer po Njemu mi opet postajemo djeca Božja. A djeca su Božja takav rod, takva moć, takva plemenitost! Oni se ne mogu spustiti na to da postanu sluge sinova ljudskih, ako to ne žele. Ne mogu izgubiti mir, ako to ne žele. Sve ovisi o njihovoj dobroj volji. A njihova je volja dobra ako se podudara s Božjom voljom: ako postane volja Božja; tako da na zemlji vlada isti sklad kakav je na nebu i da se između Stvoritelja i stvorenja, Trojstva i društva, uspostavi isti suživot. Budući da je volja Božja Očeva volja, ona traži da mi živimo kao braća, što i jesmo.

U takvom se suživotu ne može razumjeti da čovjek – poput Marije – ostane bez smještaja kad je vani hladno. Ne može se pojmiti da brat trpi glad, dok se u karanvi drugi ljudi goste.

Isus bi došao uzalud ili – drugim riječima – mi bismo ga izdali poput Jude a naše bi društvo ostalo u smrtnom grijehu bogoubojstva kad bi protiv volje Očeve bez opiranja podnosilo situacije ljudi koji žive u spiljama, donose na svijet djecu u štalama i gledaju kako ih bolest rastače, zbog bijede, studeni, nezaposlenosti; tamo gdje bi se pravednjicom podjelom dobara – čiji je jedini pravi gospodar Bog – moglo ublažiti nevolje i zloću.

Ovo je zakon, ovo je pravda: ponašati se prema bratu kao prema sebi. Ovdje su pravednost i ljubav jedno. Za to se rodio Krist. I tako se na neki način Riječ – Razum – utjelovljuje među nama, danas. I može preobraziti štalu u predvorje raja.

(Le Feste, 1954., str. 40-42)

RAZGOVORI

TEOLOG

KAKO CRKVA GLEDA na civilni brak?

Jedna meni poznata gospođa iz ljubavi prema suprugu odlučila se vjenčati samo civilno, iako je vjernica. Dobra je kršćanka, želi održati odnos s Crkvom i primati sakramente, no rekli su joj da je to nemoguće. Željela bih znati je li to točno i zašto.

Čitateljica

Prema katoličkom nauku, kršćanski se brak sklapa, kako se to uobičajeno kaže, »u crkvi«. Na temelju Ugovora između Crkve i Republike Hrvatske, on je i civilno priznat, pa se preslika vjenčanog lista dostavlja državnom uredu. Za Crkvu brak nije samo privatna stvar, nije samo stvar bračnoga para, već cijele kršćanske zajednice. Sakrament ženidbe temelj je kršćanskog braka, on sadrži čitavo bogatstvo kršćanskog života, odgojnih sposobnosti i sposobnost svjedočenja. Obitelj je osnovna stanica Crkve i II. je Vatikanski sabor nije slučajno nazvao »kućnom crkvom«.

Vjenčanjem u crkvi kršćanski supružnici izražavaju odluku da će svoju vezu živjeti u skladu s Božjim zapovijedima i očekivanjima kršćanske zajednice. Taj njihov izbor vrlo je znakovit u svremenom svijetu u kojem vlast velika smetenost u dušama ljudi glede bračne ljubavi te posljedica koje iz nje proizlaze – vjernosti i otvorenosti životu. Sklapanje braka na način kako to Crkva propisuje ima za cilj osvijestiti supružnike i

pomoći im da zauzmu jasan stav glede kršćanskih idea.

Vraćajući se civilnom braku, ne možemo baš reći da i on sadrži sve to bogatstvo značenja. Za civilni brak – ne ulazeći u posebne razloge koji su primorali jednu ili drugu stranu na takav izbor – najmanje što možemo reći je da se ne sklapa u skladu s naukom Crkve, a samim time nije izraz želje supružnika da svoju bračnu zajednicu i obitelj grade kako Bog želi i Crkva predstavlja. Osim toga, poznato je da se mnogi civilno vjenčaju kako bi ostavili prostora

imali u bračnoj zajednici – polazeći od toga kako se formirala – koja ne izražava tu odluku?

Time ne želimo reći da civilni brak za Crkvu nema nikakvu vrijednost. Naprotiv, ona u brojnim civilno sklopljenim brakovima prepoznaće vrijednosti dobrote, predanosti, vjernosti, služenja životu – i upravo ih zbog toga vrlo cijeni. Dapače, Crkva nastoji pomoći takvim zajednicama i učvrstiti ih, pozivajući supružnike da ponovno uspostave kontakte s njom, da sudjeluju u župnim aktivnostima (katehetskim, kari-tativnim i sl.), da kršćanski odgajaju djecu, da sudjeluju na nedjeljnim misama i sl.

No, ne može odobriti supružnicima pristup sakramentima – zbog navedenih razloga.

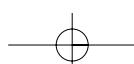
Međutim, to nedopuštanje nikako nije kazna, već bi samo trebalo poslužiti kao poticaj i izazivanje želje da supružnici u potpunosti sudjeluju u

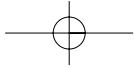
životu Crkve te da preispitaju i, po mogućnosti, razjasne svoj položaj pred njom. To i nije tako teško jer – kad jedan od supružnik, zbog različitih predrasuda, i ne bi želio prihvati crkveno sklapanje braka – supružnik koji prakticira vjeru uvijek može od biskupa zatražiti »ozdravljenje u korijenu«, tj. ukrepljenje njihova braka u skladu s novim *Kodeksom Kanonskog prava* br. 1161, 1164, 1165.

G. Rocca

arhiv Crkve

RAZGOVORI

DJECA

BLAGDAN darivanja

Kako darovi psihološki djeluju na našu djecu koja ionako već imaju sve? Ne navikavamo li ih time na sve veće potrebe i zahtjeve?

Lucija i Robert

Božić je blagdan Djeteta koje se daruje ljudima, blagdan u kojem je dar središnji događaj, a darivanje je logična posljedica jer izražava razmjenu ljubavi.

Djeca, po naravi, rado prihvataju darove jer su izraz besplatne ljubavi roditelja i svih onih koji se njima bave. Mi, odrasli, uglavnom zaboravljamo koliku snagu ljubavi sadrži dar sam po sebi, bez obzira na vrijednost, pa, vođeni samo trenutačnom modom, trošimo puno kupujući igračke sumnjive odgojne vrijednosti, misleći da ćemo tako pridobiti ljubav djece.

Nadalje, u ovom društvu izobilja upravo mi, odrasli, pokušavamo ograničiti snažnu poruku Božića, predstavljujući ga djeci kao blagdan na koji je moguće sve tražiti i sve dobiti.

U pravu ste kada tvrdite da naša djeca često nisu odgojena za davanje, da budu korisna, ili da se odreknu nečega u korist drugih. Njihova naravna i zadivljujuća otvorenost svijetu krovim se odgojem ili okružjem s vremenom može

izgubiti i pretvoriti ih u pasivne iskorištavatelje dobara, a ne u aktivne graditelje solidarnog društva.

Psihološki gledano, takav odgoj i okružje nanose veliku štetu jer djecu lišavaju oduševljenja i odvražnosti koji su obilježja njihove dobi, zamjenjujući ih osjećajem slabosti i straha da će izgubiti ono što posjeduju.

Snažno prevladavajući potrošački duh, koji osobito za Božić dolazi do izražaja, nonio je veliku štetu djetinjstvu. Stoga, uspijemo li Božiću

vratiti njegovo pravo značenje, uspjet ćemo djeci vratiti i duboku, pravu radost. Postoji li veća radost od svijesti da možemo odgovoriti na primljene darove darujući nešto svoje, ili čineći nešto korisno. Riječ je o radosti koja gradi osobnost usmjerenu skrbi za druge, a ne jedino prema sebi – što znači ulagati u razvijanje osobnih sposobnosti i navike izgrađivanja dobrih odnosa s drugima.

M. T. Petrillo

OBITELJ

Božić bi trebao biti središnji događaj koji daje smisao postojanju, ali nije tako. Svjetlučave reklame, zaokupljenost kupovinom, slatkiši..., sve to zamagljuje ono najvažnije. Iznenadila me reakcija moje sedamnaestogodišnje kćeri kad mi je na moje primjedbe dogovorila: »I što je loše u tome?« Da sam joj protučešila, rekla bi mi da »samo propovijedam«. Nije jednostavno u obitelji govoriti o pravom smislu Božića...

Valerija

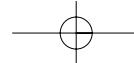
Ponekad mi, roditelji, mislimo da su djeca premala i da neke stvari ne mogu razumjeti. A onda iznenada shvatimo da su već odrasla – i tada je prekasno govoriti. Djetinjstvo je puno zanosa, djeca sve vrlo lako i brzo prihvataju i razumiju. Tako, primjerice, pripremanje jaslica ili kratkih igrokaza za rođake i prijatelje može biti povod slavlju i razmišljanju o poruci

MLADI

Često moramo donositi teške odluke kako bismo ostali dosljedni svojim uvjerenjima i životnim načelima – i nakon toga ipak nismo sretni. Sumnja u ispravnost izbora prijeći nas u nastojanju da ostanemo dosljedni. Osim toga, često se stječe dojam da su ljudi koji se odlučuju za krive izbore sretniji... Sve to utječe na unutarnji mir i dovodi do osjećaja frustracije.

L.C.

Ako nakon neke odluke nismo sretni već se osjećamo frustriranim, zasigurno je to znak krive odluke, ili krivog izbora. Pravilna odluka, donesena na pravi način, može nas samo usrećiti. Nakon nje ćemo se osjećati ostvarenima. Spominješ teške odluke koje činiš kako bi ostao dosljedan vrijednostima u koje vjeruješ, kako bi ostao na pravom putu. Odluke se i ne donose izvan vremena, a

STIGAO JE Božić

Božića. Moja su djeca ovih dana s prijateljima iz zgrade počela pripremati božićno iznenađenje za obitelji. Iako moj osmogodišnji sin najradije prelistava kataloge tražeći dar za sebe, prije nekoliko me dana zamolio da mu pomognem ponoviti Isusovu povijest. Vidi se da mu je potpuno jasno tko je glavni lik igrokaza. Tko mu je to objasnio? Život u obitelji od najranijeg djetinjstva i uzajamna evangelizacija. A kad djeca odrastu, važnije je govoriti vlastitim primjerom. U biti, svaki put kad za nekoga učinimo nešto lijepo, kad se nasmijesimo, saslušamo nekoga, s nekim nešto podijelimo, odgajamo za Božić – jer dopuštamo Bogu da, preko nas, ljubi ljudi. Nedavno nam je u redakciju stiglo pismo gospodina

Lovere u kojem piše: »Prošle me je godine jedan događaj naveo na razmišljanje. Dan uoči Božića otišao sam kupiti knjigu za dar. Došavši na blagajnu, pozdravio sam blagajnicu i prije odlaska joj čestitao Božić. Iznenadeno mi je uzvratila osmijehom. Vjerojatno je toga dana – za grčevitog božićnog "šopinga" – nije nitko, ili rijetko tko, primjećivao. Kakvog smisla ima iscrpiti se kupujući poklone, a pritom ne primjećivati ljudi oko sebe? – pitao sam se.«

Možda netko za Božić neće imati mogućnost sudjelovati u nekoj velikoj akciji solidarnosti, ali

BeZet

on svima otvara mogućnosti jer se – kako je zapisao Giglielmo Boselli – rađa iz našeg pitanja je li istina da ljubav pokreće svemir, da ljubav daje smisao životu. Ako je tako, zašto ovom istinom ne obujimo svaki trenutak, svaku riječ naše svakidašnjice?

Ako to budemo činili i budemo autentični, bit će potrebno malo da naše riječi dopru do srca djece.

G. Pieroni

OPASNO nezadovoljstvo

Giuseppe Distefano / arhiv CN

donose se na osnovi temeljnog životnog izbora koji je poput svjetionika na našem životnom putu.

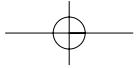
Međutim, ako se, usprkos svemu, ne osjećamo sretnim, potrebno se uvijek iznova vraćati temeljnog izboru, provjeravati je li on još uvijek jasan, daje li smisao i vrijednost trudu koji ulažemo u njegovo ostvarenje. Naime, sumnje, utjecaj ljudi iz okružja, pogreške... dio su života i ne bi nas smjeli poljuljati ako smo sigurni u cilju.

Preispitivanje je vrlo važno jer je prigoda da nas vrijednosti koje smo postavili kao temelj života dublje prožmu i

da uvidimo živimo li ih samo kao naslijeden teret, ili kao svjesno izabran životni cilj. Do uspjeha nas neće dovesti spoznaja da posjedujemo dragocjen zemljovid s ucrtanim mjestom zakopanoga obiteljskog blaga... već, ako smo u to uvjereni, hoćemo li ga poći potražiti. Hoćemo li biti spremni za njega sve ostalo staviti na kocku. Zasigurno ćemo na putu do njega naići na mnoge poteškoće, ali trenutačna nas nesposobnost neće natjerati da odustanemo, već, naprotiv, da ponovno pokušamo.

Sigurnost u mogućnost ostvarenja cilja, uspjeh ostvaren uz pomoć drugih i radost koju pruža svijest da se uvijek, ne odustajući, mora započinjati ispočetka, urodit će pravim unutarnjim mirom.

F. Chatel

INTERVJU

*Na slici: mons.
Antun Bogetić*

"Tek mi je 14 godina do stote, nisam se nadao toliko živjeti..." počinje nam svoju životnu priču mons. Antun Bogetić, na sebi svojstven, duhoviti način.

Dočekao nas je vedar i nasmiješen u svećeničkom domu „Betanija“ u Puli. Na stolu hrpa slika i zapisa dugog i plodnog života svećenika, duhovnika sjemeništa, misionara, biskupa, pa opet misionara, ali iznad svega čovjeka otvorenog, pa i avanturističkog duha.

"Trenutno sam zamjenik svim kapelanima i župnicima u Istri, jer me često zovu na zamjenu

Alojz Mališa

ZA DOBRU MANEŠTRU ne treba puno soli

Razgovor s porečko-pulskim biskupom u miru mons. Antunom Bogetićem

**Alojz
Mališa**

kad su u potrebi, a ja se odazivam", nastavlja u istom tonu.

Rođen je 1922. godine u Premanturi, na samom jugu Istre. S navršenih 11 godina odlazi u malo sjemenište u Kopar, potom na studij na Lateransko sveučilište u Rim. Tamo ga je poslao tadašnji biskup mons. Raffaele Radossi, s nakanom obrazovanja budućeg profesora na bogosloviji koju je kanio otvoriti u Puli, no zbog ratnih (ne)prilika, prisiljen je bogosloviju završiti u Gorici.

Zaređen je 1946. godine i postaje župnikom na Labinštini u teško poratno vrijeme. "Ako ja ne idem tim ljudima na vrata, bit će napušteni i odbačeni; ako me pak odbiju, onda je to njihova volja" reči

će o svojim tadašnjim razmišljanjima i priznati: "doista sam rijetko bio odbijen na grubi način!"

Postaje odgojitelj sjemeništa u Pazinu, zatim generalni vikar, zamjenik biskupa.

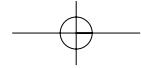
"Ipak sam uvek želio ići u misije", nastavlja. No ta mu se želja ostvarila tek 1980. godine, kad je otišao na sjever Argentine, odakle priziva mnoštvo lijepih uspomena. Već se 1984. vraća, jer ga Papa želi za biskupa, da bi se nakon što je umirovljen kao biskup 1998. god. opet odazvao misijskom pozivu, ovaj put kao duhovnik u sjemeništu Redemptoris Mater u gradu Cishan na Tajvanu.

Za vrijeme njegove biskupske službe pokrenuto je puno novih

inicijativa i većih projekata, od kojih će on istaknuti novu biskupsku rezidenciju u Poreču, povratak Pavlinskog reda u Sv. Petar u Šumi, osnivanje sjemeništa Redemptoris Mater u Puli i kolegija klasične gimnazije u Pazinu.

Čuli su se glasovi osporavanja neokatekumenskog sjemeništa Redemptoris Mater u Puli, čak iz crkvenih krugova. Kakve Vi plodove vidite?

"Da, mnogi se protive novim karizmama u Crkvi, ali oni pokreti koji nisu imali nikakvog protivljenja nisu se razvili. Znate, i Fokolarini su već bili 'na stolu' kod Pape da se zabrane. Ali to nije čudno, ljudi se boje novoga. Utjemeljitelji novih duhovnih real-

nosti u Crkvi su nadahnuti ljudi, no nisu oslobođeni pogrješaka. Upravo zato je potrebno vodstvo, hijerarhija Crkve. I sadašnji Papa kaže da bi opasnije bilo ne primiti dar kojega nam Duh nudi. Da, bilo je prigovora za to naše novo sjemenište, da su to stranci, da se prave važni, da vole samo svoje... To sjemenište se izgradilo na području nekadašnje vojarne. Trenutno se u njemu nalazi 37 bogoslova iz 14 nacija. Iz tog je sjemeništa do sada izšlo 44 svećenika koji se nalaze u 16 istarskih župa i 10 drugih biskupija, sve do Toronto."

Osvjedočeni ste simpatizer novih duhovnosti u Crkvi, kakva je Vaša povezanost s Pokretom fokolara?

"Mene je s Fokolarinima povezao biskup Miklovš, koji je bio moj đak. Privukao me taj duh bratstva, razumijevanja, i to svugdje gdje sam bio: u Caselgandolfu, Loppianu, na susretima u našim krajevima, na Tajvanu. Kad je Kiko došao u Koreju, dvije su ga fokolarine dočekale s buketom cvijeća, a jedan mi je fokolarin rekao: 'Kakav bi to vrt bio kad

(2) privatni arhiv

bi u njemu bila samo jedna vrsta cvijeća?' To je Božji Duh. Zar nije Chiara rekla: 'Ljubi domovinu drugoga kao svoju, ljubi karizmu drugoga kao svoju!' Doista, mi Kristovi svjedoci moramo se međusobno poštivati i uvažavati, ljubiti Boga i brata, pa to je temeljna poruka Evangelija."

Koje konkretne plodove vidite?

"Počet ću s jednom žalosnom činjenicom: imao sam

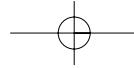
priliku razgovarati s jednim mladićem iz Bergama – za koji kažu da je pobožan kraj – koji je sa djevojkom i još 16 parova bio na pripremi za brak. Samo je on sa svojom zaručnicom živio kršćanski, svi su drugi živjeli 'moderno', u grijehu. I to se događa svuda po svijetu. A protiv se takve struje mi moramo boriti. Takvo sam svjedočanstvo doživio u Križevcima: njih su se dvoje predstavili kao zaručnici (bili su Slovenci) pa im kažu: 'Vi možete otići u planine, tamo imate smještaj, biti ćete sami, više dana, bit će vam lijepo...'. Najprije su se obradovali, a onda: 'Što ako srušimo sve što smo gradili ove tri godine, čitavo smo se vrijeme poštivali kako Isus hoće'. Odrekli su se toga i: 'Sad se još više volimo', zaključili su.

Zatim tu su lijepa svjedočanstva obitelji, djece, ali osobito mlađih koji su našli smisao života. Samo će takva Crkva, makar brojčano manja, biti sol zemlje. Znate, ne treba puno soli za dobру maneštru napravit!"

"Uvijek sam želio ići u misije", kaže mons Antun Bogetic, na slici u mlađim danima sa svojim kolegama bogoslovima

*Godine 1984.
svećenik Antun
Bogetic na poziv
pape Ivana Pavla
II. vratio se iz
misija u Argentini
da bi preuzeo
biskupsku službu
u Porečko pulskoj
biskupiji*

ZA DOBRU MANEŠTRU NETREBA PUNO SOLI

Znamo da ste se i osobno susreli s Chiarom...

"Takve su osobe dar svijetu i ne rađaju se svaki dan. Jednom sam joj prilikom rekao da je korijen riječi 'ljubav' u našem jeziku isti kao i korijen njezinog prezimena. Čitajući Novi svijet vidi se kakve duboke intuicije ona ima, čak i u biblijskom smislu, duboke intuicije o ljubavi koje nisam našao nigdje drugdje. Zatim razlaganje jedne fraze Evanđelja koja postaje hrana za čitav mjesec."

Misije na Tajvanu. Vjerujem da je velikom broju čitatelja to daleka i slabo poznata zemlja. Možete li nam ju malo približiti?

"Na Tajvanu sam bio osam godina. Dijecezija ima 40 000 katolika, a kako je prostrana. Cijela zemlja ima samo 2% katolika, ali su jako ugledni pa imaju škole i bolnice; sve do sveučilišta.

Narod je tamo vrlo vrijedan i opterećen uspjehom (nisu rijetka samoubojstva prilikom neuspjelih radnih pothvata, ispita, itd.) Zato je bilo jako svjedočanstvo jednog svećenika Talijana iz našeg sjemeništa „Redemptoris Mater“ iz Cishana koji je pred 5000 daka (većinom nekršćana) podigao križ i rekao: 'Evo jednoga koji nije uspio, koji je promašaj! I ja sam sebe smatrao promašenim slučajem, ali sam uspio postati Kristovim svjedokom, svećenikom.' Dao je jasnu sliku kako nije sve u životu uspjeh i biti prvi."

Poruka za kraj?

"Imamo na koga se ugledati, živimo među svecima, tu oko nas. Primjer jedne obične žene (sestra našeg rektora) koja je spasila četrdeset života! Da,

četrdeset je majki odvratila od pobačaja, sada joj četrdeset ljudi zahvaljuje što je živo. Zatim djeca koja žive u zdravom okružju i upijaju to ozračje što je karakteristično i za vas Fokolarine, koja još mala svjedoče među svojim vršnjacima.

Poznati filozof Arnold Toynbee rekao je da budućnost ovisi o kreativnim jezgrama. Te jezgre to ste vi, ovi darovi Duha nadahnuti od Boga. Kaže Benedikt XVI. da su novi duhovni pokreti proljeće Crkve, plod Drugog vatikan-skog Koncila." □

BOG MEĐU NAMA

Božićna poruka mons. Bogeticā čitateljima Novog svijeta

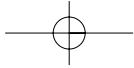
Hvala urednicima revije Novi svijet koji mi daju prigodu da se javim čitateljima. Približava se vrijeme Došača, priprave na blagdan Božića. Svake godine doživljavamo kako "Božja ljubav prevelika primi pravu put čovika, s neba siđe dolje radi grešnika, rodi se u štali radi čovjeka". Na krasnoj slici pred novorođenčetom piše: "Otkad si ti došao svijet je ljepši". Ali ni jedno dijete nije kao ono Božansko koje su proroci navještali i čekala stoljeća.

Ja, koji sam bio na krajnjem Istoku mogu vam reći da i tamo pred Kinom, u zemlji gdje su kršćani mala manjina, blistaju veliki izlozi, stabla su puna svjetla koja obasjavaju suptropske noći i uz rijeke i uz morske obale, svi znaju da se nešto veliko dogodilo, da se rodio Isus. Otac je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina nama. Sin nas je toliko ljubio da je postao čovjek da bi mogao za nas trpjeti i umrijeti, a po svome Duhu nastanjuje se u nama i kako lijepo kaže Chiara: "Isus među nama", "Gesù in mezzo".

Ivan Pavao II. rekao je u svom nastupnom govoru kao novi Papa: "Otvorite vrata Kristu Spasitelju, otvorite srca, obitelji, parlamenti, narodi..." Nek On vlada u vašim srcima, u vašim obiteljima, On širi ruke da nas sve zagrli male i velike, djecu i mlade, supruge, radnike i intelektualce, patnike, one u godinama. On je počeo svoj otkupiteljski hod na zemlji od jaslica pa sve do Kalvarije. Zato već drugi dan poslije Božića Majka Crkva slavi svog mučenika sv. Stjepana, jer je Isus došao trpjeti za nas, umrijeti umjesto nas i za njim će krenuti bezbroj mučenika do danas. Ali Isus nas kroz patnje vodi u neizmjernu sreću uskrsnuća, vječnog života.

Ja čestitam svima sretan Božić i blagoslovljenu Novu godinu obiteljima, roditeljima i djeci, djedovima, bakama, unucima. Sjetimo se osamljenih, patnika, siromaha da svima olakšamo boli. Oprostimo jedni drugima kao što nam je Bog oprostio da u svim srcima zavlada mir koji su navijestili andeli u Betlehemu. Slava Bogu na visini i mir ljudima koje ljubi Gospodin.

*Uz pozdrav i blagoslov
+Antun Bogetic
Porečki i pulski biskup u miru*

UKRATKO

OBITELJ i novi naraštaji

OBITELJ

Obitelj je model koji privlači i donosi plodove.

Bračni parovi na pragu razlaženja

pronalaže snagu da iznova započnu dijalog

i izgrade što se prekinulo.

U svijetu koji je zaboravio velike vrjednote

i koji nepomično prisustvuje raspadanju

temeljne stanice društva,

svjedočanstvo obitelji motiviranih

dubokim vrjednotama, solidarnih i otvorenih obitelji,

sjeme je zauzetijeg društva,

u njegovoj vjerskoj i građanskoj dimenziji.

Pokret Nove obitelji

Pokret Nove obitelji nastao je 1967. U više od četrdeset godina svoga postojanja nastojao je pokazati drugačiji način kako biti obitelj, kako nositi inovativnu obiteljsku kulturu, stvorenu oko četiri osnovne tema-

like: odgoj, formacija, društvenost i solidarnost.

Sve polazi od zalaganja članova obitelji da korjenito žive duhovnost jedinstva Pokreta fokolara. Taj 'poziv' u obitelji je i formacija. Odnos dubokog jedinstva što ga roditelji grade iz dana u dan postaje snažno odgojno uporište za djecu. U tom okviru ni različitost među naraštajima nije više sukob među suprotnima, nego postaje pozitivna razmjena darova.

"Obitelj se ne zatvara u samu sebe – govorio je Igino Giordani kojega Chiara Lubich smatra suutemeljiteljom Novih obitelji – nego se širi kao stanica koja živi za sebe onoliko koliko živi s braćom. Novo se društvo rađa iz obitelji koja živi evanđelje, kao iz prirodnog svetog izvora." (www.iginogiordani.info)

Formacija

- Škola Loreto je međunarodna škola za obitelji koju je pokret Nove obitelji započeo 1982. Do sada se u njoj formiralo 1200 bračnih parova iz čitavog svijeta. Nešto kasnije započelo se i s tečajevima za obiteljske medijatore koje je priznala Europska zajednica. Sjedište je u gradiću Loppianu blizu Firence. Škole za obitelji nastaju i u drugim zemljama.

Međunarodni kongresi na određenu temu – značajka im je razmjena i sučeljavanje obitelji i stručnjaka na svjetskoj razini. Održavaju se povremeno.

- Family-point – formacijski

put za obitelj o gorućim aktualnim obiteljskim problematikama. Sjedište: gradić Loppiano.

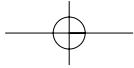
Međunarodna solidarnost

Podrška na daljinu – u 45 zemalja Juga svijeta pokret Nove obitelji ima oko 100 otvorenih projekata razvitka u korist preko 18.400 maloljetnika. Oni uključuju i tečajeve opismenjavanja i formacije za rad i za obiteljski život – za roditelje, a financiraju se podrškom na daljinu. Nove obitelji su zauzete i u projektima međunarodnog usvajanja djece. (www.famiglienuove.info/sad/)

Familyfest

To je međunarodni susret koji se održava svakih 12 godina. Posljednji je Familyfest 2005 ... Papi od obitelji bio u mjesecu travnju. Obitelji su ga posvetile Ivanu Pavlu II. u znak zahvalnosti, jer je održan nekoliko dana nakon njegove smrti.

Bio je to jedinstveni međunarodni događaj koji je u mrežu

OBITELJ I NOVI NARAŠTAJ

povezao više od 200 susreta koji su se istodobno održavali u isto toliko gradova, u 78 zemalja na svih 5 kontinenata. Izravno ga je prenosiо prvi program talijanske televizije (RAI UNO), a signal su preuzele i mnoge druge televizijske kuće diljem svijeta, među njima i Hrvatska televizija. Velikog je odjeka imalo pokretanje projekta solidarnosti: "Svakoj obitelji kuća". Projekt je započeo među obiteljima najsiromašnijih četvrti Manile u Filipinima, a do danas se proširio i na Tajland i Šri Lanku koje su pogodene Tsunamijem, te na periferiju Cochabambe u Boliviji.

Prvi Familyfest, u svibnju 1981., doživio je svoj vrhunac dolaskom i govorom Ivana Pavla II. Održao se u dvorani Palaeur u Rimu, s preko 20.000 sudionika sa svih kontinenata. Godine 1993. Familyfest je opet održan u Palaeuru, kao priprava za Međunarodnu godinu obitelji 1994. Mondovizijski izravni prijenos preuzele su televizijske kuće čitavoga svijeta (među njima i Hrvatska televizija). Uz svjedočanstva, rasprave i umjetničke točke, pokrenuti su i projekti solidarnosti za teško djetinjstvo. Bilo je to vrijeme rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, pa je pokrenut i projekt za pomoć zlostavljenim ženama BiH, za njihov prihvat i oporavak.

NOVI NARAŠTAJI

"Uvijek sam imala veliko povjerenje u mlade. Oni su budućnost svijeta!"

"Stvoreni su za velike ideale i znaju ih slijediti radikalno. Najviše ih privlači otkriće evanđelja koje postaje život i koje ostvaruje što obećava. Ideal ujedinjenog svijeta ih očarava."

Mladi, djeca i malena djeca prenose ovaj ideal svojim vršnjacima."

Chiara Lubich

- Mladi ciljaju visoko. Svjedočanstvom svoga života na jeziku svojstvenom mladićima – glazbom, umjetničkim,

Internet. Ostvaruju najrazličitija mikro ostvarenja solidarnosti i mira, na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

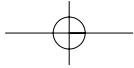
Djeca su zauzeta u posredovanju svojeg iskustva jedinstva. Svim svojim poletom i

sportskim i kulturnim predstavama – prenose ideal jedinstva svojim vršnjacima. To čine u malenim skupinama, kroz razne inicijative solidarnosti, kao i na velikim svjetskim manifestacijama. Koriste sva sredstva priopćavanja: izravne TV prijenose, svjetske emisije putem satelita,

kreativnošću postaju protagonisti idealna ujedinjenog svijeta.

- Malena djeca različitim inicijativama, a nadasve svjedočanstvima, znaju posredovati svoj evanđeoski ideal svojom vršnjacima. Njihov evanđeoski mentalitet često dirne srca odraslih.

CRTICE IZ SVAKODNEVICE

Najteže od svega je služiti. Servisirati nečiji komoditet, biti ponizno na raspolaganju svakome tko sukladno svojim potrebama zahtijeva vašu pozornost, vašu pažnju i skrb. U današnjem vremenu se takvo što uglavnom radi za plaću. S obzirom da je veliki dio uslužno-upravnog servisa uglavnom pod jurisdikcijom gradske i državne blagajne, novci i nisu nešto osobito veliki, ali su više-manje sigurni. Za razliku od onog dijela uslužnog aparata čiju ljubaznost drži kopito privatnog kapitala u formi slabo istreniranog tranzicijskog kapitalizma. Prodavačice, blagajnice, upravno – pravne djelatnice, radnice i radnici na pošti, u bankama, vozači, opskrbljivači, učitelji, odgajateljice, liječnici, medicinske sestre... teško je zamisliti funkciranje složenog sustava poput jednog grada bez njihove uloge, bez njihova zalaganja, bez njihove ljubaznosti.

Nailazeći svakodnevno na nepravilnosti takvog sustava, nerijetko smo okuраženi za borbu na prvoj liniji fronta, s ljudima koji vrijedno i marljivo

lema, učiniti se neranjivim tuđoj bahatosti, uz sve to navući „happy smile“ uz permanentni strah da „gestapo“ preko svojih špija neće doznati da ste imali loš dan, stanje je koje bi se moglo odrediti kao jedan globalizirani mobbing.

No neoliberalizam i krajnja relativizacija temeljnih ljudskih vrijednosti, suočenje čovjeka na stroj bez emocija, u službi neograničene moći kapitala, dovodi laganim korakom do jednog suprotnog učinka. Takav sustav je previdio da su ljudi uistinu dobri. Nitko nije rođen sa sklonosću za zlim, humani arhetipski model genetskog nasljeđa usmjerjen je ka dobru i ka duhovnosti. To se kroz život sustavnim institucionalnim dribljanjem nastoji ustrojiti, što rezultira izobličenjem i izopačenjem takvih vrijednosti.

Tamna noć europske kulture privodi se kraju. Ako mislite da me na to razmišljanje naveo Heidegger, razuvjerit će vas samo jedan odlazak do obližnjeg supermarketa, ili u kancelariju bilo koje uprave. Tu je svima svega dosta. Nitko više

**Paola
Glavurtić**

Paolo Palmarini

vo rade svoj posao, za mizernu plaću, u jadnim uvjetima, pod patronatom polupismenih „poslovoda“. A oni bi pak trebali znati upravljati situacijom izazvanom vašim nekontroliranim bijesom, vašom depresijom, vašom nemoći, vašom odveć emocionalnom reakcijom na nepravdu. U krajnjoj instanci, vašim problemima s djecom ili s klimakterijskim smetnjama. Raditi za plaću ono što uključuje bitan dio vaše osobnosti, nije lako. Distancirati se od vlastitih prob-

nema volje za bijes, pitanje u formi „zašto“ dobila su smisao u želji za suočenjem s drugim ljudima. Ljubaznost pomalo prestaje biti usiljena. Netko vam iskreno prilazi. Kontra svakom crnom predviđanju, suprotno svakoj suvremenoj strahovladi. Ljudi su dobri. Na pedeset njih dolazi samo jedan „papak“, a on uglavnom sam sjedi u kancelariji. I možda ste upravo vi onaj od koga će dobiti pomoć koju tako silno treba. □

